

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14^E JAARGANG

WOENSDAG 4 SEPTEMBER 1929

No. 714

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
 Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Assistent-Redacteur: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonnees, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruijgeplaatweg.

Advertenties f 9,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.

3 SEPTEMBER 1929.

In den toestand van de geldmarkt kwam deze week weinig verandering. Bij het naderen van de maandswisseling kromp het aanbod van callgeld iets in; de rente bleef echter tusschen 5 en 5¼ pCt. schommelen. Ook de prolongatierente bleef vrijwel stationnair; genoteerd werd 5 à 5¼ pCt. als laagste en 5½ pCt. als hoogste koers. Alleen voor particulier disconto werd de markt moeilijker en hoewel het aanbod van wissels nog steeds niet groot was, liep de noteering gestadig op, zoodat in de tweede helft der week meestal 5⁵/₁₆ pCt. moest worden toegestaan.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een stijging van f 1.9 miljoen te zien. Het bedrag der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen blijkt met f 1 miljoen te zijn afgenomen. De beleeningen vertoonen, blijkbaar in verband met de maandswisseling, een vermeerdering van f 43.2 miljoen. Het renteloos voorschot aan het Rijk daalde met f 4.3 miljoen.

De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel onveranderd. De zilvervoorraad daalde met f 1.6 miljoen. De post papier op het buitenland nam met f 14.7 miljoen toe, terwijl de diverse rekeningen op

de actiefzijde der balans een teruggang van f 2.6 miljoen te aanschouwen gaven.

De biljettencirculatie klom met f 43.7 miljoen. De rekening-courant-saldi bedragen f 7.3 miljoen meer dan verleden week. Het beschikbaar metaalsaldo daalde met f 22.1 miljoen. Het dekkingspercentage is 53½.

* * *

De wisselkoersen ondergingen weinig verandering. De stemming was in het begin der week iets vaster; maar bij het naderen van den ultimo werd het aanbod weder grooter en ging de koerswinst weder grotendeels verloren. Dollars noteerden 2.4950—2.4962—2.4956; Ponden 12.09⁹/₁₆—12.10¹/₁₆—12.09⁵/₈—12.09% en Marken 59.41½—59.44½—59.41. Op de termijnmarkt bleef daarentegen de invloed van het dure geld aanhouden. Bij de opening liep de marge nog verder terug, zoodat Ponden op één maand voor pari verkrijgbaar waren en het disagio voor Dollars van 13 tot 7 cent terugliep. Later was voor Ponden nu en dan zelfs een klein agio te bedingen; daarentegen werd de marge voor Dollars weder grooter en werd 10 à 12 cent disagio genoteerd. Het slot was echter weder teruglopend en men kon voor 8 cent disagio slagen.

LONDEN, 2 SEPTEMBER 1929.

Niettegenstaande het einde van Augustus in de vorige week viel, bleef de positie op de geldmarkt bij zeer groote omzetten vrij gemakkelijk. Gedurende de eerste dagen van de nieuwe maand zal geld natuurlijk ruim zijn.

Disconto blijft echter zeer vast en stoort zich nog niet aan de meerdere ruimte van de geldmarkt. Eerst wil men afwachten, of en in hoeverre de gunstige afloop van de Haagsche Conferentie invloed zal hebben op de voornaamste wisselkoersen.

In verschillende kringen wordt wel een zekere ontspanning verwacht.

Heden was de Franc reeds op 123.93-94, zoodat goudexport naar Frankrijk voor het oogenblik niet meer loont. Verder ontving de Bank heden ¾ miljoen in sovereigns.

Zooals gezegd, neemt de discontomarkt nog een afwachtende houding aan en drie-maands prima bank-accepten noteeren feitelijk op 5½ met transacties hier en daar tegen 5¹⁵/₃₂ pCt.

EEN CENTRAAL BELEGGINGSINSTITUUT VOOR DE NEDERLANDSCHE SPAARBANKEN.

De Nederlandsche spaarbanken hebben sedert onheugelijke jaren een groote rol gespeeld in het economisch leven van ons volk. Onze voorouders, die uit hun aard spaarzaam waren, hebben altijd behoefte gevoeld, hun onverteerde penningen op veilige wijze aan betrouwbare instellingen in bewaring te geven. Vooral voor kleine burgers en ambachtlieden zijn de spaarbanken van groote beteekenis geweest.

Voornamelijk in het begin van de vorige eeuw deed zich allerwege de behoefte aan spaarbanken gevoelen. De Maatschappij tot Nut van 't Algemeen bevorderde de oprichting dezer banken en ons land heeft thans nog talrijke bloeiende instellingen op dit gebied, die voor ongeveer honderd jaren zijn opgericht.

Verreweg het meerendeel dezer banken verheugt zich nog heden ten dage in een welverdenen toestand en de cijfers van omzet en obligo vertoonen, van de oprichting af, een gestadig accres. Wel hebben de oorlogsjaren even een terugslag gebracht, maar na den oorlog hebben de zaken zich op ongekende wijze ontwikkeld. En zooals het met deze oude banken is gegaan, zoo kunnen ook de talrijke spaarbanken, die later zijn opgericht, op regelmatigen vooruitgang wijzen.

Op een hoogst enkele uitzondering na, werden de Nederlandsche spaarbanken op voorzichtige wijze beheerd en zij verdienden ten volle het vertrouwen, dat de duizenden spaarders haar schonken. De vooraanstaande personen in de plaatsen, waar de spaarbanken gevestigd zijn, behartigden de belangen der spaarders met groote accuratesse en met ouderwetsche degelijkheid. Maar toch kenmerkte zich het beheer ook veelal door een zekere zelfgenoegzaamheid, die inmenging van derden in de zaken uit den boeze achtte en die een verzoek tot publicatie van cijfers als een belediging opvatte. Zoo deden de Nederlandsche spaarbanken tientallen van jaren haar zaken, rustig en solide, doch hermetisch afgesloten voor de blikken van ieder, die „er niets mee te maken had”.

Toen bij de wet van 5 Mei 1880 (Stbl. 88) de Rijkspostspaarbank werd opgericht, kwamen er van de zijde van verschillende spaarbankbestuurders wel eenige protesten, omdat het Rijk zich ging bemoeien met zaken, die door het particulier initiatief reeds op uitnemende wijze behartigd werden, maar niemand was in staat om met cijfers de overbodigheid van een Rijksinstelling aan te toonen. Het was zelfs niet eens mogelijk een juist overzicht te krijgen van het aantal spaarbanken, over ons land verdeeld.

Van 1881 af hebben de Rijkspostspaarbank en de bijzondere of particuliere spaarbanken naast elkaar gewerkt en het pleit voor den spaarzin van ons volk, dat het accres der inlagen over de geheele linie bleef aanhouden. Dit is echter eerst later gebleken. De Rijkspostspaarbank publiceerde jaarlijks de uitkomsten, maar hoe het stond met de bijzondere banken wist niemand.

Totdat in 1906 de Nederlandsche Spaarbankbond werd opgericht!

De oprichting van dezen bond is wel een zeer belangrijke gebeurtenis in de geschiedenis van het Nederlandsche spaarbankwezen. Wel waren er spaarbankbesturen, die het nut van een bond heelemaal niet inzagen, maar zoo langzamerhand traden — dank zij de ijverige propaganda, door het bondsbestuur gevoerd — de belangrijkste banken toch tot den bond toe. Volgens den Spaarbankgids 1929 (een onmisbare bondsuitgave) zijn er thans 119 spaarbanken lid van den bond. Daar er in ons land 266 spaarbanken zijn, is dus het grootste deel nog niet aangesloten, maar de niet-aangesloten banken behooren meerendeels tot de kleinsten. De aangesloten banken beheeren te za-

INHOUD.

Blz.

EEN CENTRAAL BELEGGINGSINSTITUUT VOOR DE NEDERLANDSCHE SPAARBANKEN door <i>H. Eisma</i>	794
De spoorwegen van Mantsjoerijë en Oost-Siberië door <i>Thos. T. H. Ferguson</i>	796
Handelsbelemmeringen door <i>Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart</i>	797
De Indische middelen over Mei 1929	799
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De ontwikkeling en de stand van de concentratiebeweging in de Duitsche ijzerindustrie door <i>G. Böse</i>	800
Eerste schatting van de Europeesche suikerproductie door <i>Dr. G. Mikusch</i>	803
AANTEEKENINGEN:	
Schatting van de met bieten bebouwde oppervlakte (1929) en de productie van bietsuiker (1929-'30) in Europa door <i>Dr. G. Mikusch</i>	803
Machine-industrie en ijzergieterij in Nederland	803
MAANDCIJFERS:	
Overzicht van de Indische middelen	804
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	804
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	804—812
Geldkoersen. Bankstaten. Verkeerswezen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	

men ongeveer driekwart van het totale inleggerskapitaal.

Door het optreden van den Nederlandschen Spaarbankbond werd het mogelijk een overzicht te krijgen van alle instellingen, die zich beijeren om het sparen te bevorderen. Met jaaië volharding gelukte het een opgaaf te krijgen van alle in ons land werkende banken en men kan niet anders dan eerbied hebben voor het werk dergenen, aan wie het eindelijk ook gelukt is, van alle spaarbanken de jaarlijksche cijfers van storting en opvraging, van obligo, reserves en beleggingen te kunnen publiceeren. Zoo is het dus thans ook mogelijk het totaal der obligo's van de particuliere spaarbanken te vergelijken met dat van de Rijkspostspaarbank. Over 1928 vinden wij:

Rijkspostspaarbank: saldo-tegoed der inleggers f 340.505.009.70. 266 particuliere spaarbanken saldo-tegoed der inleggers f 317.265.090.

Er zijn nog slechts enkele spaarbanken, die zich geheel in het duister hullen, doch daarbij zijn geen instellingen meer van groote beteekenis.

Behalve dat de Nederlandsche Spaarbankbond de zoo gewenschte publicatie van jaarcijfers heeft verkregen van de spaarbanken, bereikte hij anderzijds ook veel, dat tot rechtstreeksche bevordering van het spaarbankwezen heeft geleid. Op allerlei onderdeelen van het spaarwezen heeft de bond zijn licht laten schijnen.

Tot het voornaamste, dat door den Nederlandschen Spaarbankbond is verricht, kan men ongetwijfeld noemen de oprichting in 1924 van het Nederlandsche Spaarbankbureau.

Dit bureau belast zich met de contrôle van de spaarbankboekhoudingen. Deze contrôle wordt algemeen zoo gewaardeerd, dat er zich reeds meer spaarbanken onder de contrôle van het Nederlandsche Spaarbankbureau hebben gesteld, dan er zich bij den Spaarbankbond hebben aangesloten.

Zoowel de Bond als het Bureau hebben krachtig meegeholpen aan de bevordering van den spaarzin en de particuliere spaarbanken in ons land hebben alle reden om het bestaan dezer twee instellingen te prijzen. Veelzeggend is bijv. het volgende excerpt uit het laatste jaarverslag van het Bureau:

„Het boekjaar 1927/28, waarop de contrôle in 1928 betrekking had, is weer een zeer gunstig jaar ten opzichte van de toeneming der spaargelden en van het aantal spaarders geweest.

Balansdatum 1928 aantal spaarders 665.294
Balansdatum 1927 aantal spaarders 626.022

Toeneming van het aantal spaarders 39.272
(ter vergelijking deelen wij mede, dat het aantal spaarders der Rijkspostspaarbank met 1415 kantoren in 1927 steeg met 30.424).

Balansdatum 1928 totaal spaargelden .. f 244.224.217
 Balansdatum 1927 totaal spaargelden .. f 225.264.519
 Toeneming der spaargelden f 18.959.698
 (ter vergelijking deelen wij mede, dat het totaal der spaargelden bij de Rijkspostspaarbank in 1927 steeg met f 8.340.879)."

* * *

Nu is er een streven bij het bestuur van den Nederlandschen Spaarbankbond — en de laatstgehouden algemeene vergadering van de aangesloten spaarbankbesturen heeft dit streven gesteund — om de bondsbemoelingen nog aanmerkelijk uit te breiden, nl. om te komen tot een *bemiddelingsinstituut voor de beleggingen*.

In de jaarlijksche bondsvergadering van 1926 heeft een der bestuursleden van de Haagsche spaarbank, wijlen de heer Mr. J. L. Nierstrasz R.Hzn., een voordracht gehouden over: *Samenwerking van spaarbanken op beleggingsgebied*. Als ideaal stond Mr. Nierstrasz daarbij voor oogen een centraal instituut, dat ten doel zou hebben het koopen van beleggingen, die voor spaarbanken geschikt zijn. Dit instituut zou de vereischte gelden van de spaarbanken ontvangen en daarvoor schuldbrieven tegen een vast percentage, bijv. 4 pCt., afgeven. De winsten konden worden omgeslagen in evenredighe tot elk belang. Deze centrale organisatie zou kunnen deelnemen in groote leeningen, te groot voor de spaarbanken afzonderlijk, maar aantrekkelijk voor een orgaan, dat de beschikking over kapitalen heeft. Mocht de Spaarbankbond niet tot oprichting van een zoodanige organisatie kunnen besluiten, dan meende Mr. Nierstrasz te moeten aanbevelen een instituut, dat beleggingsopdrachten voor de aangesloten banken kon uitvoeren.

De vergadering van den bond maakte de zaak commissoriaal. De denkbeelden waren te nieuw, om daarop terstond door een besluit in te gaan.

De commissie, die het onderwerp: *beleggingsinstituut*, ter bestudeering kreeg, begon met materiaal te verzamelen. Zij zond aan 245 spaarbanken een uitgebreide vragenlijst, teneinde zich een idee te kunnen vormen over de beleggingen van de spaarbanken en de gemiddelde jaarlijksche mutaties daarin. Nog niet de helft van de 245 banken, nl. 118, beantwoordden de gestelde vragen, maar tot die 118 banken behoorden wel de voornaamsten, zoodat de commissie inderdaad waardevolle gegevens kreeg.

Onder meer bleek, dat de spaarbanken, die antwoorden, gezamenlijk tot de navolgende cijfers kwamen:

aankoop van effecten: f 16.852.600 per jaar;
 verkoop van effecten: f 3.481.600 per jaar;
 betaalde provisie bij aan- en verkoop: hoofdzakelijk ½ per mille;
 gesloten beleeningen op effecten: f 2.254.400 per jaar;
 belegd in hypotheeken: f 12.060.150 per jaar;
 geplaatst à deposito of rekening-courant f 3.289.850 per jaar;
 gemiddeld kasgeld: f 996.500.

Uit deze en meerdere gegevens bleek, dat er voor een centraal beleggingsbureau nog wel wat te doen zou zijn, als men het wilde belasten met het rendabel maken van de spaargelden. Ook zouden, onder leiding van een bemiddelingsinstituut voor de beleggingen, de banken elkaar kunnen helpen bij eventueele behoefte aan kasgeld.

Na nauwgezette studie bracht de commissie een uitvoerig rapport uit, waarin de oprichting van een zelfstandig bureau voor de beleggingen, ten eerste werd aanbevolen, mits daarvoor de medewerking werd verkregen van de groote spaarbanken. Subsidiair kwam de Commissie met een „klein” plan, nl. een instituut, dat slechts leiding had te geven aan de beleggingen, dat dus niet zelf kocht en verkocht, maar

hoofdzakelijk zijn intermediair verleende om koopers en verkopers tot elkander te brengen; dat adviezen verstrekte met betrekking tot gewenschte waardepapieren en dat verder ook hypotheekgevers en -nemers tot elkaar bracht.

De vergadering van den bond, in 1927 gehouden, verwierp het z.g. „grootte” plan. Men bleek afkeerig van een formeele bankinstelling, die zelfstandig zou gaan beleggen, koopen en verkopen, deelnemen in emissies enz. Men wenschte dus geen lichaam met omvangrijke bevoegdheden, geen *spaarbank voor de spaarbanken*. Maar wel bleek er instemming te bestaan voor een bemiddelingsinstituut op bescheiden schaal, een adviesbureau, dat geldgevers en geldnemers tot elkaar zou kunnen brengen. In dien zin werd dan ook opdracht gegeven aan dezelfde commissie, om nog eens met een tweede rapport te komen en daarin piteen te zetten, hoe zoo'n bemiddelingsinstituut zou moeten werken en of het een onderdeel zou kunnen uitmaken van het Nederlandsche Spaarbankbureau.

Opnieuw zette de commissie zich aan het werk en in April 1928 verscheen haar tweede rapport.

Dit rapport is uiteraard beknopter dan het eerste. Het had zich slechts bezig te houden met de praktische uitvoerbaarheid van een bescheiden bemiddelingsorgaan en kon daaronder alles wat betrekking heeft op een zelfstandige bankinstelling voor de spaarbanken, laten rusten.

De taak van een eenvoudig bemiddelingsinstituut laat zich, volgens het tweede rapport, in algemeene termen aldus omschrijven, *dat het heeft te zorgen zooveel mogelijk te allen tijde de spaarbanken, die omtrent hare beleggingen de meest mogelijke vrijheid van beslissen en handelen behouden, geschikte beleggingen te kunnen aanbieden, wanneer zij daarnaar vragen*.

Bestaat er een centraal punt, waar men zich zooveel mogelijk van alle beleggingskansen op de hoogte kan houden, dan zullen alle spaarbankbesturen, die op de een of andere wijze gelden hebben onder te brengen, hetzij kleine of groote bedragen, zich daaraan kunnen wenden, zoodra zij daaraan behoefte gevoelen, en daarbij de zekerheid hebben, dat hun niets anders dan voor spaarbankbelegging in ieder opzicht aangevonden objecten worden aangeboden.

De groote vraag, die zich hierbij voordeed — en die dan ook door de Commissie in haar tweede rapport is behandeld — is deze, of het bemiddelingsinstituut een nieuwe en afzonderlijke Bondsinstelling zou moeten worden, dan wel of het een onderdeel zou kunnen vormen van het bestaande Spaarbankbureau. Er is zoowel voor het een als voor het ander iets aan te voeren. Toch kwam de Commissie tot de overtuiging, dat de weg om tot iets te komen, *moet leiden over het Spaarbankbureau*.

Door de oprichting van dit Bureau is de bond in het bezit gekomen van een uitvoerend lichaam, dat als het ware vanzelf is aangevonden, om er alle bondsbemoelingen in te concentreren. Als een krachtig motief voor de samenvoeging van het Spaarbankbureau en het nieuwe bemiddelingsinstituut, werd door de Commissie aangevoerd, dat samenwerking en eenheid van opvatting bij de contrôle en de bemiddeling absolute vereischten zijn. Het mag zelfs niet denkbaar zijn, dat de bemiddeling zou gaan in een richting, die de contrôle zou meenen te moeten afkeuren. Het geheel der bemoelingen van den Nederlandschen Spaarbankbond zou daardoor op losse schroeven komen te staan.

Ook om de kosten achtte de Commissie samenwerking gewenscht. Een afzonderlijk instituut, hoe bescheiden ook, zou nog al bezwarend kunnen zijn voor de bondsfinanciën, vooral in het begin.

Op grond van haar overwegingen stelde de Commissie ten slotte voor:

1. dat als onderdeel van het Nederlandsch Spaarbankbureau zal worden opgericht de afdeling: beleggingen.

2. dat die afdeling zal worden georganiseerd in den geest als in het rapport omschreven.

3. dat aan het bondsbestuur wordt opgedragen een waarborgfonds te vormen en

4. wanneer die pogingen in voldoende mate slagen, voor de verdere uitvoering van het project maatregelen te nemen.

Dit tweede rapport zou op de algemeene vergadering in 1928 behandeld worden, doch wegens onvoorziene omstandigheden moest het blijven rusten tot de vergadering in 1929.

Het ontbrak in deze vergadering niet aan oppositie. Sommige spaarbankbesturen achtten het terrein der beleggingen zoo bezaaid met voetangels en klemmen, dat zij den bond daar liever buiten wilden houden. Zij vreesden, dat bij eventuele tegenvallers en mogelijke „stroppen”, aan den bond of aan het bondsorgaan zou worden verweten verkeerde adviezen te geven enz. Kortom men achtte het intermediair van den bond op het beleggingsterrein bedenkelijk.

Van andere zijde werd het voorstel met warmte verdedigd en werd de oprichting van een bemiddelingsinstituut, al dan niet met het Spaarbankbureau gecombineerd, vooral voor de kleine spaarbanken, van groot belang geacht.

Het slot was, dat bij groote meerderheid van stemmen tot het in het leven roepen van een bemiddelingsinstituut werd besloten. Tot de voorstellers behoorden voornamelijk de kleinere banken.

* * *

De Nederlandsche Spaarbankbond zal dus uitvoering hebben te geven aan het besluit van de vergadering en nader hebben te overwegen, op welke wijze het instituut voor de beleggingen in werking kan treden.

Ongetwijfeld zal het wel in de bedoeling liggen, op zeer bescheiden schaal te beginnen; aanvankelijk door het geven van adviezen en het verzamelen van gegevens omtrent hypotheeken, overtollige of benoedigde kasgelden enz. Wordt de zaak op deze wijze aangepakt, dan lijdt het m.i. geen twijfel, of langzamerhand zullen de werkzaamheden van het instituut zich uitbreiden.

In elk geval is het besluit van de algemeene vergadering van den Nederlandschen Spaarbankbond van groot belang. Het zal echter van de leiding van het instituut afhangen, of het groote nut, dat de Commissie zich van de zaak voorstelt, in de praktijk tot effect zal komen.

H. EISMA.

Bolsward, Aug. 1929.

DE SPOORWEGEN VAN MANTSJOERIE EN OOST-SIBERIË.

In verband met de thans zoo veel besproken zaak van den Chineeschen Oosterspoorweg, is het wellicht van belang om kennis te nemen van bijgaand kaartje, dat verkregen is door directe reductie van een Russische stafkaart van Siberië, bijgewerkt met de later aangelegde spoorwegen. Als hulpmiddel voor het vormen van een begrip omtrent de grootte van het betreffende gebied, is de omtrek van Nederland op dezelfde schaal en op den juisten breedtegraad in een hoek van de kaart geteekend. De diverse categorieën van spoorwegen — Chineseche, Russisch-Chineesche, Russische en Japansche — zijn op verschillende wijzen op de kaart aangegeven, zoodat zij gemakkelijk uit elkaar gehouden kunnen worden.

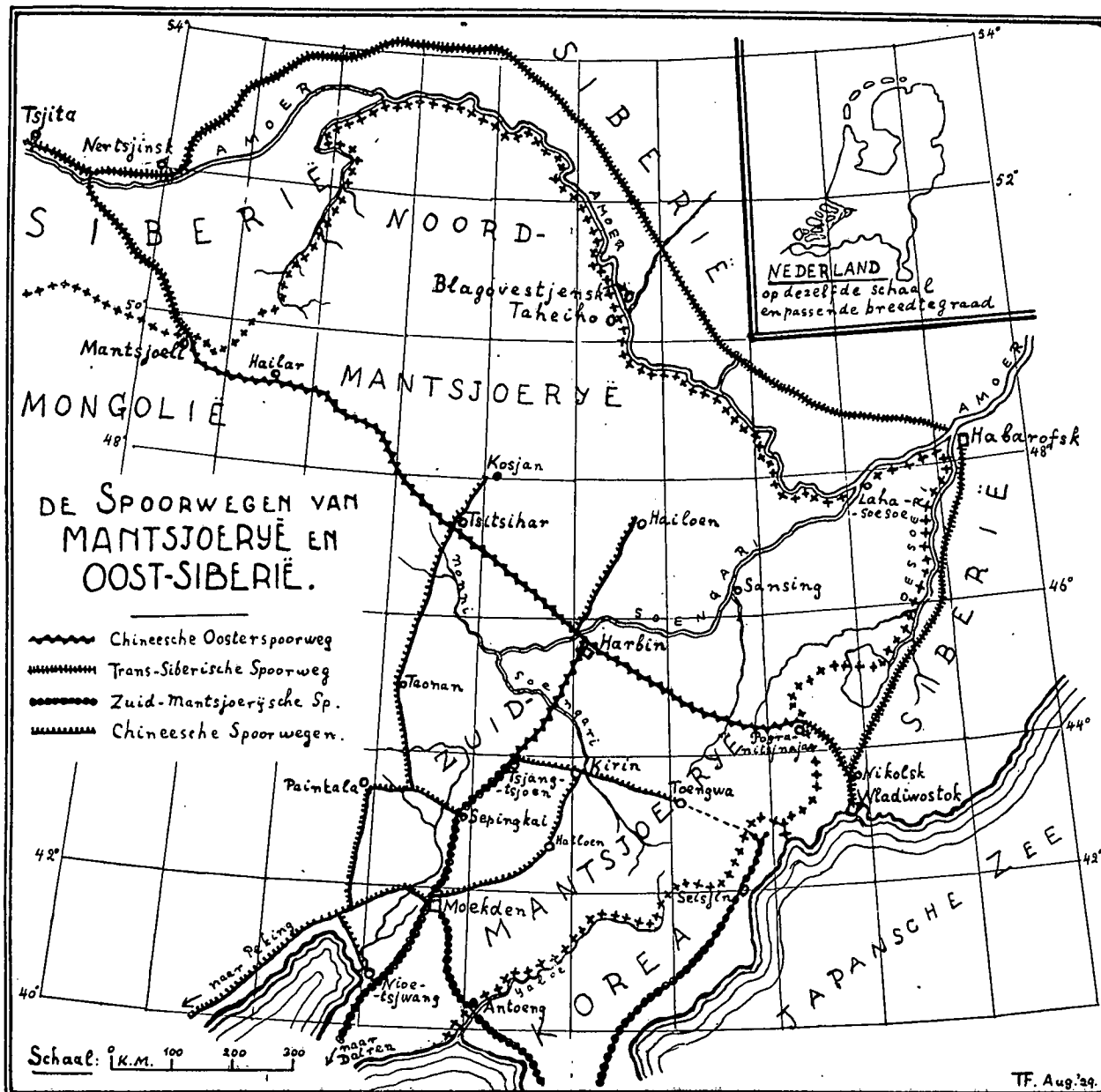
In de eerste plaats valt op de groote lengte van den betwisten Chineeschen Oosterspoorweg, met wel-

ken men anderhalf maal ons land zou kunnen omcirkelen zonder ergens Nederlandsch grondgebied te raken. Voorts zien wij dat verreweg het langste — d.w.z. het origineele, min of meer in Oost-Westelijke richting loopende — gedeelte van dezen spoorweg deel uitmaakt van het groote trans-Siberische stelsel. Het was dit stuk, dat de oorspronkelijke raison d'être vormde van de Cassini Conventie van 1896, waarbij Rusland het recht verkreeg om een spoorwegverbinding tot stand te brengen tusschen Irkoetsk en Wladiwostok langs den meest directen weg, die door Noord-Mantsjoerijë leidt, ten einde den veel langeren weg, die, wil men zich tot striktelijk Russisch grondgebied bepalen, ten Noorden van de Amoer en ten Oosten van de Oessoeri zou moeten loopen, te vermijden. Sindsdien is langs dezen omweg geleidelijk toch een spoorwegverbinding tot stand gekomen, hoofdzakelijk om Habarofsk, de hoofdstad van Oost-Siberië, in rechtstreeksche verbinding te brengen met Wladiwostok en met de trans-Siberische lijn in het Westen. Maar als een deel van de trans-Siberische lijn zou deze verbinding toch zeer gebrekkig en tijdroevend zijn.

Had men het indertijd bij de vitale hoofdverbinding door Mantsjoerijë gelaten, dan zou de zaak van Rusland er nu veel sterker voor gestaan hebben, maar in die dagen reed Rusland aan de spits van de imperialistische expansie in Oost-Azië. Het zocht naar een of meer ijsvrije havens aan het Oostelijke uiteinde van zijn transcontinentalen spoorweg, en had het oog laten vallen, niet alleen op het schiereiland Liaotoeng, waar het van China de havens Port Arthur en Taliëwan (tot Dalny uitgebouwd en later door Japan Dairen genaamd) verkreeg, maar ook op heel Korea, dat toen een min of meer onafhankelijk staat vormde. Dit leidde tot het conflict van 1904 met Japan, met het resultaat, dat verreweg het grootste gedeelte van de naar het Zuiden gaande Russische lijn (de naam „Chineesche Oosterspoorweg” was niets meer dan een beleefdheidsvorm) Japansch werd onder den naam van Zuid-Mantsjoerische spoorweg, en niet meer dan een kort stuk van Harbin tot Tsjangtoen (alias Kwangtsjengste), ter lengte van ongeveer den afstand tusschen 's-Hertogenbosch en Groningen, als een blinde darm aan het Russisch-Chineesche spoorwegstelsel bleef hangen. Het is dit aanhangsel voornamelijk dat de predispositie tot de thans acute politieke darmontsteking heeft geleverd door de afvloeiing van „roode” bacteriën naar de inwendige anatomie van Mantsjoerijë te bevorderen, waar zich allengs een sterk tegengif gevormd had. Het heet nu namelijk, dat de noodzaak om zich tegen communistische intriges te beveiligen de eenige reden is geweest voor het hardhandig optreden der Chineesche regeering tegenover den (Russisch-) Chineeschen Oosterspoorweg.

Op de kaart ziet men ook de twee grensplaatsen Mantsjoeli en Pograntsjnaja, zoo dikwijls in de telegrammen genoemd. Men zou denken, dat Rusland zonder veel moeite van die twee grensplaatsen uit, met nog den extra toegangsweg tot Harbin langs de Soengari, de lijn had kunnen bezetten, indien het gewild had. Dat dit, zes weken na het verstrijken van het ultimatum, nog niet is geschied, is vrijwel het eenige positieve, dat wij uit al de tegenstrijdige berichten kunnen opmaken. Is dit te danken aan werkelijke vredelievendheid van de Sovjets, of aan angst voor Japan, of voor het Russische volk zelf? Een afdoend en betrouwbaar antwoord op deze vraag zal wel nimmer verkregen worden.

THOS. T. H. FERGUSON.

HANDELSBELEMMERINGEN.

De Subcommissie uit de Commissie voor de Economische Politiek heeft zich den laatsten tijd verdienstelijk gemaakt door verschillende publicaties. Naast rapporten over onze handel op Indië, den stand der werkloosheid en de loonen en loonsverhoudingen hier te lande, waarvan reeds in de kolommen van dit weekblad werd melding gemaakt, heeft onlangs een boekje over Handelsbelemmeringen het licht gezien, waaruit wij het een en ander willen aanhalen.

Het hierbedoelde rapport, samengesteld door het Secretariaat van de Subcommissie onder toezicht van Prof. Aalberse en den heer F. H. Fentener van Vlissingen, behandelt achtereenvolgens de voornaamste belemmeringen van onze uitvoer, zooals hoge invoerrechten, invoerverboden en -contingenteeringen, sanitaire maatregelen, preferentiële rechten en discriminatie, certificaten van oorsprong, „merken en etikettering, moeilijkheden bij de praktische toepassing van verschillende tarieven, indirecte steunverlening aan het eigen bedrijfsleven door spoorwegtarieven, subsidies, e.d.

Bepaalde conclusies van practischen aard met betrekking tot ons stelsel van handelspolitiek worden in het rapport niet getrokken, en ook de Subcommissie, aan welke het werd overgelegd, heeft dat voorschands niet gedaan, zich voorbehoudend om zich met betrekking tot deze materie nader uit te spreken.

In de inleidende beschouwingen tot het rapport wordt gewezen op het bedroevende feit, dat het streven, dat op de in Mei 1927 te Genève gehouden Economische Conferentie tot uiting kwam, tot dusverre nog weinig practisch resultaat opleverde:

„Voorshands schijnen de meeste landen zich in de practijk nog niet naar dit internationale idealisme te gedragen en Nederland heeft dan ook met vele moeilijkheden te kampen, teneinde zijn export gelijken tred te doen houden met zijn stijgende behoefte aan uitvoer als gevolg van de sterke toename der bevolking.”

Doch hoopvol klinkt het enkele zinsneden verder:

„Niettegenstaande bedoelde belemmeringen, heeft de Nederlandsche export zich in de laatste jaren niet ongunstig ontwikkeld; zelfs blijkt de tegenwoordige uitvoer dien vóór den oorlog niet onbelangrijk te overtreffen.”

Op dit laatste punt komen wij aan het slot van dit artikel nader terug. De uitlating klopt overigens met hetgeen reeds zoo dikwijls naar voren is gebracht. Talrijk zijn de moeilijkheden, welke ons vooral in de laatste jaren in den weg worden gelegd. Maar door de goede hoedanigheden van onze uitvoerproducten, de energie en het aanpassingsvermogen van onze ondernemers, onze goede verkeersmiddelen en andere voor ons economisch leven belangrijke factoren slaagt Nederland erin zijn internationale handelspositie

voortdurend te verbeteren, niettegenstaande de vele moeilijkheden, die zich natuurlijk niet laten wegcijferen, maar die door een politiek van vechttarieven en dergelijke maatregelen slechts verergerd zouden worden.

In de op de inleiding volgende hoofdstukken vermeldt het rapport een indrukwekkende hoeveelheid belemmeringen, waarmede onze handel te kampen heeft. De opsomming is zeer lezenswaard, doch de indruk, dien zij bij den lezer moet wekken, zal gemakkelijk ietwat eenzijdig kunnen worden. Daarvoor moet men zich bij de lezing van het rapport terdege hoeden. Zoo trof het ons bijv., dat bij de behandeling van hooge invoerrechten, preferentiële rechten en discriminaties melding gemaakt wordt van een aantal gevallen, waarin bepaalde takken van onze voortbrenging nadeel hadden ondervonden van buitenlandse maatregelen, zonder dat daarbij de vraag werd aangeroerd, of niet de desbetreffende bedrijfstakken in andere deelen van de wereld voldoende compensatie hadden kunnen vinden, zooals — gelijk men weet — veelal het geval is geweest en immers juist geleid heeft tot het bevredigende beeld, hetwelk onze uitvoer in het algemeen toont. Ook de behandeling van de „sanitaire” invoerbelemmeringen is niet volledig. Wel worden tal van maatregelen opgesomd, die in de practijk zeer hinderlijk zullen zijn, maar niettemin op zichzelf niet onredelijk schijnen. Slechts wanneer sanitaire bepalingen worden misbruikt voor protectionistische doeleinden, mogen zij onder de in dit rapport behandelde handelsbelemmeringen worden gerekend, zooals de bekende houding van Amerika tegenover onze bloembollen, maar anders niet. Het rapport vertoont op dit punt een bedenkelijke leemte, omdat in vele gevallen van misbruik niets blijkt. Dit doet overigens niets af aan het feit, dat het rapport tal van wetenswaardige gegevens verstrekt.

Voor de beoordeeling van de mate, waarin onze uitvoer door buitenlandsche invoerrechten wordt benadeeld, geeft het rapport indexcijfers van de buitenlandsche tarieven. Deze indexcijfers hebben ten deele betrekking op bepaalde artikelen en geven dan een beeld van de mate, waarin de uitvoer daarvan wordt belemmerd; ten deele hebben zij betrekking op de onderscheiden landen ter beantwoording van de vraag, in hoeverre onze uitvoer door bepaalde buitenlandsche staten wordt belemmerd; en tenslotte is een indexcijfer samengesteld voor de geheele wereld; een en ander voor de jaren 1913, 1922 en 1927 of 1928:

Het rapport onderscheidt daarbij „theoretische” en „practische” indexcijfers, waarmede het volgende is bedoeld. Gesteld men wenscht te weten in hoeverre het artikel „kaas” door buitenlandsche invoerrechten wordt getroffen. Nu gaat men ter vaststelling van het „theoretische” indexcijfer eerst na, hoeveel het invoerrecht op kaas in de verschillende landen beloopt. De onderscheiden cijfers, die men op die wijze verkrijgt, worden elk met een zekeren factor vermenigvuldigd, welke factor wordt bepaald door het percentage van onzen totalen uitvoer naar het betreffende land. De aldus verkregen termen worden dan behandeld volgens de onderstaande formule:

$$14 \text{ (= 14 \% van totaal uitvoer, in zeker jaar naar Duitsland) } \times a \text{ (recht op kaas in Duitsland) } = 14a$$

$$9 \text{ (= 9 \% van totaal uitvoer, in zeker jaar naar Frankrijk) } \times b \text{ (recht op kaas in Frankrijk) } = 9b$$

$$14 + 9 + \dots = 14a + 9b + \dots$$

$$\frac{14a + 9b + \dots}{14 + 9 + \dots} = \text{theor. indexc. voor kaas.}$$

Op analoge wijze kan men het indexcijfer voor een bepaald land berekenen als volgt:

$$80 \text{ (80 miljoen kaasexport in bepaald jaar) } \times a \text{ (recht op kaas in Duitsland) } = 80a$$

$$88 \text{ (88 miljoen boterexport in bepaald jaar) } \times b \text{ (recht op boter in Duitsland) } = 88b$$

$$80 + 88 + \dots = 80a + 88b + \dots$$

$$\frac{80a + 88b + \dots}{80 + 88 + \dots} = \text{theor. indexc. voor Duitschl.}$$

Waar de factoren, waarmede het cijfer, dat het invoerrecht uitdrukt, wordt vermenigvuldigd, betrekking hebben op den totalen export naar een bepaald land of van een zeker artikel, zal deze methode zeker niet de beste benadering van de werkelijkheid geven. Want al gaat bijv. in het eerste der hierboven genoemde gevallen ook 14 pCt. van onzen totalen export naar Duitsland, zoo is nog geenszins gezegd, dat deze verhouding, ook op het artikel kaas van toepassing is. Deze „theoretische” indexcijfers schijnen ons dan ook van problematiek belang en hadden o.i. gevoelig gemist kunnen worden.

Beter zijn daarom de „practische” indexcijfers. Daarbij wordt het invoerrecht niet vermenigvuldigd met een factor, gebaseerd op den totalen uitvoer naar een bepaald land of van een bepaald artikel, doch baseert men zich op de werkelijke quantiteiten van den uitvoer. De berekening der practische indexcijfers heeft in het rapport betrekking op 40 belangrijke Nederlandsche exportartikelen. Dat is dus maar een deel van onzen uitvoer en bovendien deden zich bij de waardebeoordeling van verschillende goederen moeilijkheden voor. Het rapport maant dan ook terecht tot voorzichtigheid, onder verwijzing naar de vele kritiek, welke is geoeffend op dergelijke berekeningen in het bekende Balfour-rapport, de Volkenbondsbrochure over „Taux indices des tarifs” en andere buitenlandsche publicaties. Meer dan een „niet-wetenschappelijke, doch redelijk betrouwbare proeve van vergelijking” worden de indexcijfers niet

Artikel	Practische Indexcijfers		
	1913	1922	1927
Kaas	10	9	13½
Boter	6½	2	7
Strookarton	½	1½	2
Bewerkt vlas	vrij	vrij	½
Oesters	13	1½	11
Cacaopoeder	30½	45	35
Cacaoboter	8	10	7
Aardappelmeel	17	16½	24½
Margarine	¼	½	1½
Bloembollen	4	9	9½
Lijnolie	8	9	5
Glycerine	3	2	7½
Planten en struiken	11½	6½	29
Gezouten haring	8½	3½	9
„ varkensvleesch	½	vrij	½
Versch „	7	½	12
Gec. melk en melkpoeder	4	15½	16
Kersen	vrij	vrij	5½
Druiven	2	½	5
Appelen	16	5	21
Flesschen	4½	2½	1½
Schrijf- en courantpapier	18	9	19½
Pakpapier	3½	4	17
Wollen Stoffen	1½	4	1
Ongebl. en gebl. kat. stoffen	4	11	9
Gekl. kat. stoffen enz.	6½	10	10½
Porselein	10½	2	9½
Fijn aardewerk	9	9½	13
Augurken, komkommers	vrij	vrij	18
Uien, sjalotten	½	„	3
Bloemkool	vrij	6	16
Witte kool enz.	27½	vrij	26½
Versch schapenvleesch	1	„	16½
„ rundvleesch	15	„	33
Versche eieren	1	„	3
Boonen	8	7	9
Aardappelen	4½	3½	18
Chocolade	20	24½	25½
Gloeilampen	32½	46	36½
Reuzel	6	1	4½

geacht, maar aan dit meer beperkte doel beantwoorden de cijfers dan ook o.i. toch wel.

Uit vorenstaanden staat blijken de praktische indexcijfers van de in het rapport behandelde goederen, de theoretische indexcijfers voor verschillende landen (practische indexcijfers geeft het rapport hier niet) en de praktische wereldindexcijfers. Men ziet hieruit duidelijk, dat de vloedgolf van protectie vooral van de laatste jaren dateert, aangezien de cijfers voor 1922 veelal lager zijn dan die van 1913.

Theoretische Indexcijfers van verschillende landen.

	1913	1922	1928	1922	1928
	%	%	%	in % v. 1913	in % v. 1913
Duitsland ..	18	8	24	.44	133
Frankrijk	18	15½	19	86	106
Engeland	2	3	9	150	450
België	10½	8½	7	81	67
Spanje	40	59½	58	149	145
Vereen. Staten	16½	20½	35½	124	215
Zwitserland ...	8½	17½	18½	206	218
Noorwegen	19½	15½	35	80	179
Zweden	23½	18½	19	79	81
Denemarken ..	8½	7½	8	88	94
Italië	17	23	17½	135	103
Britsch-Indië..	4½	11	14	244	311
Ned.-Indië	9½	10	10½	105	111
Canada	25	21	21	84	84

Wij hebben aan de cijfers uit het rapport de beide laatste kolommen toegevoegd, die duidelijk toonen, wie tegenover ons land de grootste zondaars zijn. Men bedenke ook hier weder, dat men te maken heeft met „theoretische” indexcijfers en dat men dus slechts een benaderend beeld van de werkelijkheid krijgt. Intusschen is het wel eigenaardig, dat volgens deze cijfers onder de Europeesche landen juist Engeland en Zwitserland, wier „safeguarding” en „vechtpolitiek” ons wordt aanbevolen, relatief het meest met hun tarieven omhoog zijn gegaan en dus den grootsten stap in de richting van „protectie” hebben gedaan!

Tenslotte de „practische” wereldindexcijfers:

1913	12 pCt.
1922	10 „
1928	16½ „

Ook deze cijfers toonen, in welke mate de toenemende protectie van het buitenland zich laatstelijk tegenover ons land doet gelden.

Niettemin groeien wij tegen den druk in. Dat blijkt uit een vergelijking van de toeneming van onzen uitvoer met die van andere landen. De wijziging van onze handelstatistiek bemoeilijkt hier een vergelijking met 1913 ten zeerste. In het rapport is een berekening gemaakt om zulk een vergelijking niettemin mogelijk te maken en wel volgens twee methoden, die tot een onderling, ietwat afwijkend resultaat voeren. Tot slot laten wij de desbetreffende cijfers van de Europeesche landen volgen, welke toonen, dat Nederland alweder een opvallend goed figuur maakt en in 1926 alleen bij Denemarken ten achter stond.

Uitvoerwaarde van 1926 uitgedrukt in procenten van uitvoerwaarde in 1913.¹⁾

Denemarken	148
Nederland	135 of 141
Finland	122
Noorwegen	118
Zweden	118

¹⁾ Volgens de beide in het rapport gevolgde methoden bedroeg de waarde van den Nederlandschen uitvoer, uitgedrukt in pCt. van die van 1913, onderscheidenlijk: I 1913 = 100; 1926 = 141; 1927 = 150; 1928 = 156; II 1913 = 100; 1926 = 135; 1927 = 150; 1928 = 155. Rekening houdend met de toeneming der bevolking zou volgens deze berekeningen vergeleken met 1913 de export per hoofd der bevolking gestegen zijn met 19 pCt. in 1926 en 24 pCt. in 1927 volgens methode I, volgens methode II met 16 pCt. in 1926 en 24 pCt. in 1927.

Italië	102
Frankrijk	98
Zwitserland	91
Gr. Britt. en Ierland	89
Spanje	79
Duitschland	66
België	59

G. M. V. S.

DE INDISCHE MIDDELEN OVER MEI 1929.

De totale opbrengst der Landsmiddelen sedert den aanvang van dit jaar bedroeg op het einde van verslagmaand f 256.074.000 tegen f 269.268.000 in de eerste vijf maanden van het vorige jaar of circa f 13.2 m/m minder. Vergelijkbaar zijn deze totalen nochtans niet, omdat in het laatste totaal is begrepen een hoofdzakelijk in de eerste maanden van 1928 ontvangen, belangrijke achterstallige uitkeering aan Nederlandsch-Indië uit de opbrengst der Nederlandsche oorlogswinstbelasting. Na het aanbrengen van de hierdoor noodige correctie, is vorenstaande vergelijking voor het loopende jaar ruim f 5.1 m/m gunstiger dan voor 1928.

De ontvangsten in verslagmaand bedroegen in totaal ruim f 0.84 m/m minder dan die in de maand Mei 1928; groepsgewijze aldus vergeleken geven de middelen het volgende beeld:

belastingen	meer circa f 1,648 m/m
monopolies	minder „ „ 0,454 „
producten	„ „ 3,131 „
bedrijven	meer „ „ 0,525 „
allerlei middelen	„ „ 0,568 „

Bij de *belastinggroep* werden de meerder ontvangsten hoofdzakelijk verkregen door de toekering met een hoogere opbrengst aan in- en uitvoerrechten en accijnzen van resp. f 0,731 m/m, f 0,098 m/m en f 0,133 m/m. Vergelijking van de totaal-opbrengsten in het reeds verlopen gedeelte van het jaar met die in het overeenkomstige tijdvak van het vorige jaar leert, dat aan invoerrechten en accijnzen resp. f 3,409 m/m en f 0,798 m/m meer en aan uitvoerrechten: f 0,176 m/m minder is ontvangen. Ten aanzien van de opbrengsten in de onmiddellijk daaraan voorafgegane maand deed zich in verslagmaand hetzelfde verschijnsel voor met verschillen van resp. f 0,536 m/m, f 0,493 m/m en f 0,013 m/m. De gemiddelde maandraming zoowel als het evenredig deel der jaarraming werden in verslagmaand en in het afgelopen jaarge-deelte overschreden door het invoerrecht en wel met resp. f 2,081 m/m en f 6,376 m/m, het uitvoerrecht bleef daar beneden met resp. f 0,018 m/m en f 0,286 m/m. De accijnzen brachten in dit verband gezien f 0,453 m/m meer en f 0,11 m/m minder op.

Het statistiekrecht bleef in verslagmaand f 0,004 m/m ten achter bij dezelfde maand van het vorig jaar, doch de eerste vijf maanden van het loopend jaar waren f 0,062 m/m gunstiger dan hetzelfde tijdvak van 1928. In verslagmaand werd f 0,008 m/m meer ontvangen dan in de maand tevoren en f 0,03 m/m minder dan de gemiddelde maandraming deed verwachten. In het reeds verlopen deel van het jaar bleef de opbrengst van dit recht f 0,047 m/m beneden het evenredig gedeelte der jaarraming.

Bij het zegelrecht was de maandopbrengst over Mei f 0,018 m/m gunstiger, doch het totaal over Januari-Mei f 0,254 m/m ongunstiger dan in 1928. De ontvangsten in verslagmaand bedroegen f 0,251 m/m minder dan in de maand April 1929, maar zij gingen de gemiddelde maandraming met f 0,104 m/m te boven. Het evenredig gedeelte der jaarraming werd in de eerste vijf maanden van het loopend jaar overtroffen met f 0,046 m/m.

Behalve de landelijke inkomsten, die f 0,56 m/m meer opbrachten, waren de inkomsten uit de overige belastingen in verslagmaand vrijwel gelijk aan die in dezelfde maand van het vorig jaar. De ontvangsten

in de eerste vijf maanden van het loopend jaar gaven ook geen belangrijke verschillen met dezelfde periode van het vorig jaar, uitgezonderd bij de vennootschapsbelasting, waarvan f 2,941 m/m meer binnenkwam. Door de afkondiging van de nieuwe verpondingsordonnantie op 28 Augustus 1928 heeft de zoowel voor 1928 als voor 1929 geldende aanslag eerst in het loopende jaar plaats gehad, zoodat t.a.v. deze heffing geen vergelijkingen met het vorig jaar getroffen kunnen worden.

Bij de *monopolies* was de achteruitgang hoofdzakelijk het gevolg van een lagere opbrengst van de zoutregie ad f 0,395 m/m. Door de leveringen van verpakt zout bij groote hoeveelheden tegelijk aan de provincies West- en Oost-Java zijn de maandelijksche opbrengstcijfers echter weinig gelijkmatig. Gedurende de eerste vijf maanden van 1929 was de opbrengst circa f 0,748 m/m lager dan in hetzelfde tijdvak van 1928, hetgeen werd veroorzaakt door de in 1929 aangevangen levering van zout aan de provincie Oost-Java met de gebruikelijke reductie van 40 pOt.

Het evenredig gedeelte der jaarraming, waarbij met deze reductie rekening werd gehouden, werd in het reeds verlopen deel van het jaar overschreden met ruim f 0,217 m/m.

De opiumregie leverde in verslagmaand wederom minder op dan in dezelfde maand van het vorig jaar en wel f 0,059 m/m. Dit decrees, dat reeds sedert November 1928 valt waar te nemen, is hoofdzakelijk het gevolg van de afname van het aantal licentiehouders door vertrek of overlijden. In de eerste vijf maanden van 1929 werd door dit middel f 0,604 m/m minder opgebracht dan in hetzelfde tijdvak van het vorig jaar. In vergelijking met de onmiddellijk daaraan voorafgegane maand was de opbrengst in verslagmaand echter f 0,134 m/m gunstiger. De evenredige gedeelten der jaarraming werden in verslagmaand en in het reeds verlopen jaargedeelte overschreden met resp. f 0,256 m/m en f 0,784 m/m.

De opbrengst bij den pandhuisdienst was in verslagmaand vrijwel gelijk aan die in dezelfde maand van het vorig jaar. De totaal-opbrengst in het afgelopen deel van het jaar bleef f 0,592 m/m achter bij die in de overeenkomstige periode van het vorig jaar, waarbij als vanzelfsprekend wordt gedacht aan den invloed van het op 1 April 1928 ingevoerde nieuwe rentetarief. De ontvangsten in de eerste vijf maanden van het loopend jaar bleven f 0,141 m/m beneden het evenredig gedeelte der jaarraming.

Bij de *producten* werd de achteruitgang veroorzaakt door de mindere ontvangsten uit den verkoop van tin ad f 3,498 m/m. In het reeds afgelopen deel van het jaar werd in totaal f 2,459 m/m minder ontvangen dan in de eerste vijf maanden van 1928 en f 0,697 m/m minder dan het evenredig gedeelte der jaarraming deed verwachten.

De steenkolenopbrengst was in verslagmaand en in het afgelopen gedeelte van het jaar resp. f 0,067 m/m en f 0,656 m/m gunstiger dan in dezelfde perioden van het vorig jaar; zij bleef in laatstgenoemd tijdvak van 1929 echter f 1,738 m/m beneden het evenredig deel der jaarraming.

De goudmijnen brachten in verslagmaand f 0,02 m/m minder op dan in de gelijknamige maand van het vorig jaar, doch in de eerste vijf maanden van 1929 werd in totaal f 0,02 m/m meer ontvangen dan in dezelfde maanden van 1928. Het evenredig gedeelte der jaarraming werd in het reeds verlopen deel van het jaar overschreden met f 0,022 m/m.

De kina- en de caoutchouc-cultuur leverden in verslagmaand resp. f 0,041 m/m meer en f 0,025 m/m minder op dan in dezelfde maand van het vorig jaar en in de eerste vijf maanden van 1929 resp. f 0,031 m/m meer en f 0,878 m/m minder dan in dezelfde periode van 1928. Beide cultuurs bleven in laatstgenoemd tijdvak van 1929 beneden het evenredig deel der jaarraming en wel met resp. f 0,054 m/m en f 0,439 m/m.

De uitkomsten van het boschwezen waren zoowel gunstig t.a.v. de opbrengst in verslagmaand, die f 0,303 m/m, als t.a.v. die in het afgelopen jaargedeelte, die f 0,739 m/m hooger was dan in het vorig jaar. In de vijfmaandsche periode van 1929 bleef de opbrengst echter f 0,365 m/m beneden het evenredig deel der jaarraming.

De *bedrijven*, met uitzondering van den dienst voor W. en E., gaven gedurende het loopende jaar een constant accres te zien. In het afgelopen gedeelte van het jaar werd door de S.S. en Tramwegen, den P.T. en T.-dienst, den baggerdienst en het havenwezen resp. f 1,302 m/m, f 0,654 m/m, f 0,581 m/m en f 0,445 m/m meer ontvangen dan in dezelfde periode van het vorig jaar.

De dienst der P.T.T. bracht in verslagmaand f 0,147 m/m meer op dan in Mei 1928; hierin werd bijgedragen door:

de posteries met	f 29.000
„ telegrafie „	„ 54.000
„ telefonie „	„ 58.000

aan andere ontvangsten werd bovendien f 6.452 meer ontvangen.

De opbrengsten bij de Spoor- en Tramwegen waren in verslagmaand circa f 0,241 m/m hooger dan in de gelijknamige maand van het vorig jaar; hierin werd bijgedragen door de:

S.S. Java	met circa f 0,190 m/m
S.S. S.W.K.	„ „ „ 0,003 „
Z.S. S.S.	„ „ „ 0,079 „
Atjehtram	„ „ „ 0,002 „

met daartegenover een mindere opbrengst door de Z. W. Celtram ad circa f 0,005 m/m, terwijl aan andere ontvangsten circa f 0,028 m/m minder werd ontvangen.

Door den baggerdienst werd in verslagmaand f 0,182 m/m meer ontvangen dan in Mei 1928. De gunstige uitkomsten van dit bedrijf zijn het gevolg van de in het afgelopen jaargedeelte ontvangen belangrijke bedragen wegens voor particulieren verricht opspuitwerk.

Zoowel bij den dienst voor W. en E. als bij de Landsdrukkerij bleven de opbrengsten in het reeds verlopen gedeelte van het jaar ver beneden de evenredige gedeelten van de jaarramingen, aangezien nog belangrijke bedragen te verrekenen en te vorderen waren.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE ONTWIKKELING EN DE STAND VAN DE CONCENTRATIEBEWEGING IN DE DUITSCHE IJZERINDUSTRIE.

De heer G. Böse te Heidelberg schrijft ons:

Voor een goed begrip van de ontwikkeling van de Duitse ijzerindustrie in haar internen bouw en uitwendigen organisatorischen vorm moeten noodzakelijk eenige opmerkingen voorafgaan omtrent hetgeen in dit verband onder concentratie wordt verstaan.

In de concentratiebeweging zijn twee belangrijke vormen te onderscheiden. De overgang van den eenen tot den anderen is in de practijk weliswaar niet steeds duidelijk bemerkbaar, doch daarom behoeft aan de doeltreffendheid van de hier toegepaste onderscheiding in wezen niet te worden getwijfeld.

De industriele concentratie bestaat enerzijds uit de vorming van concerns door samenvoering van afzonderlijke ondernemingen tot steeds grootere eenheden, waarmede de oprichters hun oorspronkelijke zelfstandigheid — meestal ook juridisch — opgeven. Het doel hiervan is vaak van technischen aard, namelijk verlagening van den kostprijs door rationalisatie (arbeidsverdeling, specialisatie, enz.). De moderne concerns worden derhalve tegenwoordig ook kortweg rationalisatie-gemeenschappen genoemd.

Ook de tweede soort industriële concentratie, de kartelvorming, heeft ongetwijfeld een stijging van de rentabiliteit der in kartels vereenigde, doch zelfstandig blijvende, industriële ondernemingen ten doel. Terwijl de concernvorming echter het karakter draagt van productie-politiek, trachten de kartels hun doel te bereiken door een uitgesproken bedrijfspolitiek-middel, nl. marktmonopolie. Beide vormen van concentratie, die van de concern- en die van de kartelvorming, hebben samengewerkt, door wederzijdsche aanvulling de Deutsche ijzerindustrie organisatorisch zeer nauw samengevoegd en haar tot een eenheid en een macht gemaakt, welke in het bedrijfsleven vrijwel haars gelijke niet vindt.

* * *

Het einde van den oorlog en het vredesverdrag van Versailles stelden de Deutsche ijzerindustrie voor buitengewoon moeilijke problemen, want eenerzijds was er — afgezien van de algemeene na-oorlogse verschijnselen — door het wegvallen van de behoefte aan oorlogsmateriaal voor vele bedrijven een aanzienlijk tekort aan orders, terwijl anderzijds door het verloren gaan van het Lotharingsch-Luxemburgsche en later ook van het Opper-Silezische gebied menige onderneming in de „zware” industrie aan het wankelen werd gebracht. De noodzakelijke reconstructie ontmoette gedurende de eerste jaren na den oorlog talrijke hindernissen van politieke en economische aard.

Een van de belangrijkste gebeurtenissen was de oprichting van de Rheinische Union in 1920, die met de Deutsch-Luxemburgische Bergwerks- und Hütten-A.G., Essen, werd vereenigd en later door aansluiting van Siemens & Halske A.G., Berlijn en de Elektrizitäts A.G., voorheen Schuckert & Co., Neurenberg, tot het beroemde Electro-Montan concern (Siemens-Rheinische-Schuckert-Union G. m. b. H., Düsseldorf) werd uitgebreid. Belangrijk waren verder de met succes becroonde reorganisatie van het Klöckner-concern, de breed opgezette en tenslotte toch nog mislukte onderhandelingen van Rombach, Stumm, Stahlwerk Becker, Linke-Hofmann en niet in de laatste plaats de verdere boven alles uitstekende expansie-pogingen van het Stinnesconcern, die in 1926 tot de bekende débacle leidden.

Deze tijd, waarin bovendien nog de Roerbezetting en de inflatie de ontwikkeling van het geheele economisch leven in Duitschland tegenhielden, stond, hoewel ook destijds blijvende productiewaarden voor de toekomst tot stand kwamen, in het teeken van stelselloosheid, een ondoeltreffende kapitaalbelegging (vlucht voor de Mark naar reële waarden) en een aan de veranderde marktverhoudingen nog niet voldoende aangepast productie-apparaat. Slechts het ontbreken van een stabiele rekeningseenheid kon van tijd tot tijd den werkelijken toestand aan het oog onttrekken.

De met de stabilisatie van het geld gepaard gaande crisis, versterkt door de in April 1924 door de Rijksbank gevolgde politiek van credietrestrictie, vestigde eerst de aandacht op den ernst van den toestand der „zware” industrie. Een te groote binnenlandsche productie-capaciteit en de verscherpte concurrentie van het buitenland, speciaal van België en Frankrijk eenerzijds en de verminderde afzetmogelijkheden anderzijds, brachten de concentratiebeweging op gang, die met de „Schlagwörter” „Planmäßigkeit” en rationalisatie juist werd gekenmerkt. Met deze fase, waarin de ontwikkeling tot op den tegenwoordigen tijd kan worden nagegaan, hebben wij hier te maken. Wij beperken ons daarbij met opzet tot de ijzerindustrie van het Westen, omdat de beteekenis van de overige gebieden, vooral na den oorlog, relatief gering is en, wat de concentratiebeweging betreft, volkomen van het Westen afhankelijk is.

* * *

De eerste maatregel van de noodlijdende industrie tot verbetering van haar toestand, betrof onderhandelingen over het opnieuw vormen van kartels. Afgezien van minder belangrijke aaneensluitingen, was slechts het Ruwijzerkartel, dat in 1926 door uitbreiding van het contingent voor binnenlandsch verbruik werd verlengd, ook in de inflatiejaren in stand gebleven, terwijl de centrale organisatie, het Deutsche Stahlwerksverband, ondanks verschillende pogingen tot herleving nog slechts een schaduwbeeld was van vroeger en tot een onbeduidend omhulsel was geworden.

De door de belangrijkste ondernemingen der Deutsche ijzerindustrie (bijv. Thyssen) gevolgde gedragslijn wijzigde zich onder den druk der omstandigheden geheel en al. Zelfs de groote concerns hielden niet meer vast aan het principe van onbeperkte zelfstandigheid, doch gingen in aaneensluiting een probaat middel zien tot bestrijding van den noodtoestand. Zoodoende kwam dan ook, nadat de vier grootste ondernemingen — Krupp, Rheinische Union, Thyssen en Phoenix — over de contingenten tot overeenstemming waren gekomen, in October 1924 het Deutsche Ruwstaalkartel tot stand, welks commercieele leiding bij de Stahlwerksverband A.G. te Düsseldorf berust. Deze, als centraal kartel van de Deutsche pletterijen in het leven geroepen organisatie, omvat thans meer dan 95 pCt. van de gezamenlijke Deutsche ruwstaalproductie en heeft ten doel, het verminderde absorptievermogen van de markt en de hierdoor ontstane overproductie van ijzerwaren met elkaar in overeenstemming te brengen om de rentabiliteit te waarborgen en aan den ongebreidelde concurrentiestrijd door vaststelling van bepaalde quota voor de productie een einde te maken. Het betreft hier een zuiver productiekartel, dat niet opgericht is met het doel op de prijsvorming een directen invloed uit te oefenen.

De oprichting van het Deutsche Ruwstaalkartel was als basis van een weidsch, zoo mogelijk de geheele Deutsche ijzerindustrie omvattend, kartel ontworpen, want de contingentteering van de ruwstaalproductie alleen kon nog niet tot verbetering van de markttoestanden leiden. Zulks was eerst door de oprichting van speciale organisaties in den vorm van prijskartels en verkoopsyndicaten mogelijk. De onderhandelingen waren natuurlijk moeilijker dan die bij de vorming van de Rohstahlgemeinschaft, vooral ten aanzien van het handelsvraagstuk en van het vraagstuk van verrekking der exportprijzen. Niettemin kwamen de speciale organisaties in den loop van het jaar 1925 met straffe centralisatie van den verkoop tot stand, op basis van de onderlinge verdeling van de opbrengsten op de binnen- en buitenlandsche markten.

In de eerste plaats werd het Halbzeugverband opgericht, dat echter naar verhouding slechts geringe beteekenis heeft, daar weinig bedrijven meer halffabrikaten aan de markt brengen, dan het binnenlandsch verbruik vereischt. Voorts volgde het Verband für Radsätze und Radreifen en iets later het Röhrenverband, dat een uiterst gesloten karakter draagt, daar hierbij alle buizenproducenten zijn aangesloten. In April 1925 werd, door opneming van het reeds bestaande Halbzeugverband, het zogenaamde A-Produkten-Verband opgericht, het syndicaat voor halffabrikaten, bouwmetaal en vormijzer. Terwijl ook voor walsdraad een centraal verkoopsyndicaat in het leven werd geroepen, is de productie van speciale draden slechts aan contingentteering en prijsbepaling onderhevig. Van de nieuwe instellingen moeten nog genoemd worden het Ruwblikkartel, het Bandijzerkartel, — het naar omvang belangrijkste kartel — het Staafijzerkartel, bovendien het Draadkartel voor fijne draden, dat in nauwe betrekking tot het Walsdraadkartel staat.

Zoodoende was de Deutsche „zware” industrie in 1926 met een nauwsluitend net van kartels overtrokken. Alleen voor middelsoort en fijnblik kwamen, on-

danks langdurige pogingen, geen kartels tot stand, hetgeen in hoofdzaak moet worden toegeschreven aan het feit, dat op dit gebied nog een groot aantal kleine en middelmatige bedrijven bestaat en dat deze versplintering, gepaard gaande met groote kwaliteitsverschillen, de kartelvorming groote moeilijkheden in den weg legt.

Dit imposante systeem van kartelvorming op de Duitse ijzermarkt, dat ook in den ijzerhandel ingrijpende veranderingen tot stand heeft gebracht en de vrije handelaren ten gunste van de met de groote bedrijven verbonden handelsorganisaties op den achtergrond heeft gedreven, houdt met de ontwikkeling van de internationale kartelvorming nauw verband. De syndicaatvorming in het binnenland moest door de beteekenis, die de exporthandel voor de Duitse ijzerindustrie heeft en door het gevaar van een uitbreiding der buitenlandsche concurrentie op de binnenlandsche markt met internationale overeenkomsten hand in hand gaan, om van de zijde van het buitenland niet aan niet te regelen invloeden te zijn blootgesteld. Op de rol van Duitschland in het kader der internationale ijzerorganisaties, speciaal in het internationale ruwstaalkartel, kan hier niet nader worden ingegaan.

* * *

Tot dusverre bleef de vraag onbesproken, wat de kartelleering in de Duitse ijzerindustrie — afgezien van de algemeene marktontwikkeling en prijsvorming — zoo heeft bevorderd, dat deze, op eenige uitzonderingen na, in betrekkelijk korten tijd kon worden doorgevoerd. Dat niet alleen de technische veranderingen op de markt dit hebben bewerkt, bewijzen de toestanden bij de productie van middelsoort en fijn blik.

Een van de voornaamste oorzaken lag in de krachtige concentratiebeweging na den oorlog door aansluiting tot steeds grootere concerns, welke ook na de vorming tot kartels nog wordt voortgezet, omdat de daling van den kostprijs tenslotte slechts door rationalisatie op basis van grootere en financieel krachtiger economische eenheden was door te voeren, terwijl de kartels wel voor een bepaalden tijd invloed op de prijsontwikkeling kunnen uitoefenen, doch op den duur de rentabiliteit van de afzonderlijke ondernemingen niet kunnen garanderen.

In dit teeken stond de oprichting van de Vereingde Stahlwerke A.G., die als voorbeeld gesteld kan worden van de moderne reorganisatie van de Duitse ijzerindustrie met handhaving van de beproefde samenwerking tusschen kolenmijnen, metaalgieterijen en pletterijen. De ontwikkeling van deze onderneming, na de United States Steel Corporation de grootste ter wereld, is ook thans, na een ruim driejarig bestaan, nog niet geheel voltooid. De verwachtingen van de oprichters (Rheinelbe-Union, Thyssen, Phoenix en Rheinische Stahlwerke) worden in het eerste jaarverslag als volgt weergegeven:

„Tegenover deze steeds toenemende moeilijkheden (namelijk de ongunstige ontwikkeling van de markt) konden de verschillende verkooporganisaties van de Duitse mijnindustrie slechts tot op zekere hoogte steun verleenen. Tenslotte waren de organisaties slechts in staat, den, tengevolge van de geschetste toestanden; buitengewoon scherp concurrentiestrijd der bedrijven onderling te verlichten en de binnenlandsche prijsvorming te reguleeren en te stabiliseeren. Volgens haar wezen was het haar echter geenszins mogelijk op bedrijfsrationalisatie drang uit te oefenen. In den zomer en in den herfst van 1925 kwam daarom de gedachte op, door aaneensluiting van een reeks belangrijke maatschappijen een onderneming in het leven te roepen, wier leiding in één hand berust, waardoor het mogelijk zou zijn, van de beste en meest economische bedrijven gebruik te maken....”

Intusschen hebben de Vereingde Stahlwerke, die hun werkzaamheden begonnen met een maatschappelijk kapitaal van R.M. 800 millioen, getracht door verregaande specialisatie der aangesloten productieve bedrijven en door bedrijfstechnische rationalisatie de rentabiliteit te verhoogen, zonder tegelijkertijd een log en onoverzichtelijk bestuursapparaat in het leven te roepen. Een al te straffe centralisatie werd vermeden. De verhouding tusschen arbeiders en employé's (in totaal 172.595 arbeiders en 15.394 employé's op 30 September 1928) aan het einde van het derde boekjaar 1927/28 wijst erop, dat de administratieve staf feitelijk niet werd uitgebreid. Terwijl het aantal arbeiders sedert de oprichting met 4.8 pCt. steeg, daalde dat van het lagere personeel met 2 pCt. en dat van de procuratiehouders, leden van het bestuur en directeuren zelfs met resp. 18.5 en 26.6 pCt.

De rationalisatie werd energiek en met een slechts in een dergelijk groot concern mogelijke omzichtigheid doorgevoerd, enerzijds door technische uitbreiding van bestaande bedrijven, bouw van nieuwe installaties en concentratie van de productie op de beste en gunstigst gelegen bedrijven (positieve rationalisatie) en anderzijds door sluiting of zelfs afbraak van niet meer rendeerende bedrijven (negatieve rationalisatie). Hierbij komt de unificering van de inkooporganisaties en van de reclame.

Nadat de belangen, die met de organische eenheid van het concern, vooral op het gebied van machinebouw en veredeling, niet in overeenstemming waren, van de hand waren gedaan, de gunstig in te schakelen deelen van andere concerns (bijv. Rombach en Stumm) waren overgenomen, de Mitteldeutsche Stahlwerke waren opgericht en in Siegerland en Oppersilezië invloed was verkregen, zijn de Vereingde Stahlwerke de krachtigste en grootste macht binnen de Duitse „zware” industrie, wier expansiemogelijkheden natuurlijk ook op vele plaatsen ongerustheid verwekken. Deze vooraanstaande positie blijkt uit het navolgende overzicht omtrent de deelname in de belangrijkste kartels van de Duitse ijzer- en staalindustrie:

Stand op 1 October 1928.

Roheisenverband	
Deelneming aan de verzending	— 38,4 %
Deelneming aan het verbruik..	— 55,6 „
Rohstahlgemeinschaft	— 38,7 „
A-Produkte-Verband	— 40,3 „
a) Halfabrikaten	— 47,1 „
b) Spoorwegbovenbouw	— 47,4 „
c) Vormijzer	— 21,5 „
Stabeisenverband	— 31,4 „
Bandeisenvereinigung	— 39,0 „
Grobblechverband	— 40,6 „
Walzdrahtverband	— 29,6 „
Drahtverband	— 22,0 „
Röhrenverband	— 51,5 „

Het aandeel van de Vereingde Stahlwerke in den Duitschen uitvoer van ijzer- en staalproducten bedroeg verleden jaar 44 pCt.

Van een verbreking der kartelbanden kan volstrekt geen sprake zijn, daar de Vereingde Stahlwerke voorloopig nog sterk geïnteresseerd zijn bij een vlot functioneeren van de kartels.

De opbouw der andere groote concerns, die tezamen met de Vereingde Stahlwerke, ongeveer 90 pCt. van de geheele ruwstaalproductie voortbrengen, is feitelijk dezelfde. Van een nadere bespreking van de concentratiebeweging bij Krupp, Mannesmann, Hoesch, enz. wordt daarom afgezien, omdat hier slechts werd beoogd het geven van een voorbeeld van de krachtige tendens tot aaneensluiting in de Duitse „zware” industrie en van de onderlinge verhouding in de kartel- en concernvorming.

EERSTE SCHATTING VAN DE EUROPEESCHE SUIKERPRODUCTIE. ¹⁾

Dr. G. Mikusch te Weenen schrijft ons:

Het spreekt vanzelf, dat een thans samengestelde schatting van het resultaat van de aanstaande suikercampagne niet zoozeer een werkelijke schatting is als wel een schets van den tegenwoordigen stand van de bieten en van het daarmede overeenkomende productiequantum aan suiker.

Wanneer zulks reeds voor normale jaren opgaat, zoo geldt dit vooral voor dit jaar, want na een ongevoelen langen harden winter kwam een laat voorjaar, hetgeen juist voor landen, die anders zeer tijdig de bietenvelden bebouwen, een aanzienlijke vertraging van den aanbouw medebracht.

In Italië en op den Balkan werden hierdoor vele weken van vegetatie verloren, terwijl ook in Midden-Europa een achterstand van in doorsnee twee weken bestond. Er zijn streken, waarin de bieten op den normalen tijd in den grond kwamen, terwijl in andere streken weder de aanbouw met ten minste vier weken moest worden vertraagd.

In West-Europa werd de biet evenwel vaak op den normalen tijd of zelfs vroeger uitgezaaid. Voor Europa in het algemeen zal men echter een achterstand in den uitzaai en voor het eerste gedeelte van den vegetatietijd ook een achterstand in den groei van de bieten vinden.

Later haalden de planten den verloren tijd ongetwijfeld weder in en thans is noch oppervlakkig, noch bij nader onderzoek iets van den achterstand in den groei te bespeuren. Slechts in de Sovjet-Unie schijnt de beetwortel nog niet te hebben ingehaald, hetgeen hij in den aanvang door te laten uitzaai heeft verzuimd.

Daarbij waren de weersomstandigheden niet eens bijzonder gunstig. Het voorjaar was over het algemeen te koel en te droog. Pas in Juni, doch ook weer niet in alle streken, viel er voldoende regen. Daarentegen was het weder einde Juni korten tijd zeer koud. Sedert de tweede helft Juli lijden de planten in het grootste gedeelte van het bietengebied aan gebrek aan vocht en gedurende vele weken was het tevens te warm.

Anderzijds was het voor de ontwikkeling van de planten van voordeel, dat slechts weinig schadelijke insecten en ziekten optraden en slechts de bietenvlieg en de bietenlarf in sommige streken groote schade veroorzaakten. Terwijl de bietenvlieg vooral in eenige streken van Midden-Europa voorkwam, verbreidde de bietenlarf zich tamelijk sterk in Oost-Europa.

Over het algemeen kan men zeggen, dat de beetwortel er thans beter voor staat dan in het vorig jaar. Met het maken van gevolgtrekkingen moet men echter voorzichtig zijn, omdat de biet in het vorig jaar door buitengewoon mooi weer gedurende den laten herfst werd begunstigd en op een tijdstip, waarop de plant anders ten hoogste achteruitgaat, nog aanzienlijk in gewicht en suikergehalte toenam.

Om deze reden wordt met den beteren stand van den beetwortel in dit jaar bij de schatting slechts gedeeltelijk rekening gehouden en wordt aangenomen, dat in geheel Europa slechts een 1.4 pCt. grootere suikerproductie wordt verkregen van dezelfde bebouwde oppervlakte van het vorige jaar.

AANTEKENINGEN.

Schatting van de met bieten bebouwde oppervlakte (1929) en de productie van bietsuiker (1929-'30) in Europa.

Dr. G. Mikusch te Weenen schrijft ons:

Ondanks den achterstand in den groei der suiker-

¹⁾ Zie ook onderstaande schatting van de met bieten bebouwde oppervlakte (1929) en de productie van bietsuiker (1929-'30) in Europa.

bieten in verschillende landen, verschijnt mijn eerste schatting van de Europeesche bietsuikerproductie toch op den gebruikelijken tijd. Het spreekt evenwel vanzelf, dat het op dit tijdstip minder gaat om een schatting in den eigenlijken zin des woords als wel om een poging, den tegenwoordigen stand van de bieten door de daarmede overeenkomende productie van ruwsuiker in het juiste licht te stellen. Men kan volstaan met te verwijzen naar de verrassingen van het vorige najaar om aan te toonen, dat de weersgesteldheid gedurende de eerstkomende maanden de oogstverwachtingen nog geheel en al kan doen veranderen. Niettegenstaande de aan deze schatting beteerde zorg wordt voor de juistheid der cijfers niet ingestaan.

	Met bieten bebouwde oppervlakte in 1000 H.A.			Prod. v. bietsuiker in 1000 metr. tonnen ruwsuikerwaarde	
	Augustus-schatting 1929	Mei-schatting 1929	in 1928	Augustus-schatting 1929/30	in 1928/29
Duitschland	427	435	426	1.875	1.865
Dantzig	7	7	7	30	30
Tsjechoslowakije ...	228	238	250	1.030	1.057
Oostenrijk	30	30	28	125	107
Hongarije	75	70	67	240	219
Frankrijk	250	252	238	975	909
België	63	63	63	285	279
Nederland	54	52	65	260	321
Polen	252	227	230	800	747
Denemarken	29	33	41	135	170
Zweden	25	23	43	110	161
Italië	116	115	112	410	385
Spanje	80	80	84	250	239
Joegoslavië	62	70	62	140	129
Roemenië	36	36	52	80	130
Bulgarije	20	19	17	38	29
Zwitserland	1	2	2	6	7
Groot-Brittannië ...	93	94	72	275	220
Iersche Vrijstaat ..	5	6	7	18	22
Finland	2	3	3	3	3
Letland	2	2	2	4	2
Turkije (Europ.) ...	4	5	4	6	4
Europa zonder Sovjet-Unie	1.861	1.862	1.875	7.095	7.035
Sovjet-Unie	784	775	769 ¹⁾	1.480 ²⁾	1.425
Europa (totaal) ...	2.645	2.637	2.644	8.575	8.460

Bebouwde oppervlakte Suikerproductie

Europa zonder Sovjet-Unie	1929/'30 in vergelijking met 1928/29	1929/'30 in vergelijking met 1928/29
1929/'30 in vergelijking met 1928/29	— 0.7 pCt.	+ 0.9 pCt.
Europa (totaal)	— „	+ 1.4 „

¹⁾ Areaal.

²⁾ Daar omtrent de vooruitzichten van den oogst in de Sovjet-Unie geen betrouwbare gegevens te verkrijgen zijn, moet deze schatting met de noodige reserve worden beschouwd.

Machine-industrie en ijzergieterij in Nederland.

Prof. Ir. D. Dresden te Utrecht schrijft ons:

In het nummer van 24 Juli van dit tijdschrift is een beschouwing van mijn hand overgenomen uit het driemaandelijksche overzicht van de Amsterdamsche Bank, waarin door het overschrijven van een verkeerde kolom de tabel, aangevend het beschikbare machinale vermogen per werkman, gedeeltelijk foutief is geworden, nl. voorzover zij de gieterijen enz. betreft. De schrijver werd hierop gewezen door den heer Dr. Ir. B. Bölger, wien hij hiervoor dank brengt. Ook merkte het Centraal Bureau v. d. Statistiek de fout op. Verbeterd luidt de tabel als volgt, waarin mede zijn opgenomen de getallen voor 1927, ontleend aan het op 31 Januari verschenen nummer van het maandschrift van genoemd bureau.

(Zie vervolg 2e kolom, pag. 804).

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT VAN DE INDISCHE MIDDELEN.
(In Guldens).

	Mei 1929	Sedert 1 Januari 1929	Overeenkomstige periode 1928
Belastingen.			
Pachten excl. pandhuizen.	12.945	44.135	32.060
Invoerr. incl. Landsgoed.	8.981.303	40.876.161	37.467.222
Uitvoerr. incl. Landsgoed.	1.079.780	5.205.631	5.381.809
Accijnzen	3.920.652	17.227.066	16.428.994
Andere ontv. I. U. en A...	27.862	128.590	129.415
Statistiekrecht	486.847	2.536.104	2.474.493
Personeele belasting	341.433	1.516.425	1.638.239
Inkomstenbelasting	3.174.746	17.126.439	16.939.299
Vennootschapsbelasting	1.194.802	9.569.701	6.628.339
Oorlogswinstbelasting	17.716	805.309	19.120.218
Opgeheven productenbel.	285 ¹	8.120	155.656
Verponding	158.284	881.425	2.530.826
Recht van openb. verkoop.	223.201	1.057.553	976.331
Zegelrecht	1.299.905	6.025.201	6.278.844
Overschr. van vaste goed.	262.571	1.188.999	1.150.183
Recht v. succ. en overgang	63.574	872.142	161.861
Vergunning speel tafels	11.910	56.600	78.770
Slachtblastingen	601.075	2.773.439	2.882.391
Bijzondere bel. buitengew.	14.171	88.285	79.288
Hoofdgeld	15.315	34.739	23.545
Landelijke inkomsten	3.773.579	8.271.355	7.182.034
Belasting op loterijen	691	306.051	406.029
Totaal	25.662.647	116.583.230	128.145.846
Monopolies.			
Opium	3.508.945	17.048.604	17.652.524
Zout	1.282.413	6.977.871	7.725.587
Pandhuizen	2.075.204	8.967.400	9.559.357
Totaal	6.866.562	32.993.875	34.937.468
Producten.			
Kina	165.084	313.451	282.815
Landscaoutchoubedrijf	584.611	2.614.461	3.492.756
Boschwezen	2.204.019	8.124.423	7.385.731
Goud	129.949	652.800	632.998
Tin	1.602.973	20.833.598	23.292.341
Steenkolen	1.229.547	5.018.654	4.362.324
Aand. ijd. winst N.V. „Gem. Mijnb. Mij. Billiton“	1.500.000	1.500.000	1.500.000
Totaal	7.416.183	39.057.387	40.948.965
Bedrijven.			
Havenwezen	882.102	6.312.195	5.866.800
Baggerdienst	518.676	2.023.429	1.442.486
Landsdrukkerij	166.920	218.348	88.367
Post-, Telegr.- en Tel. dienst	2.602.340	12.953.840	12.299.498
Spoor- en Tramwegen	6.881.454	30.832.875	29.530.401
Waterkracht en Electricit.	80.632	447.775	635.269
Totaal	11.132.124	52.788.262	49.862.821
Allerlei middelen.			
Aandeel ijd. winst van de Javaasche Bank	—	—	—
Afstand van grond	211.454	1.635.375	1.842.211
Mijnconcessies	15.426	174.990	131.983
Boeten en verbeurdverkl.	122.656	616.286	547.552
Leges en salarissen, ontvangens d. de griffiers vjd. versch. rechtscoll.	33.865	171.206	230.877
Heffing terzake van gesl. werkovereenkomsten	54.824	288.236	257.477
Opbr. Wees- en Boedelkam.	48.754	349.228	265.007
Kadaster	22.560	153.304	137.719
Afkoop heerendienst. B.G.	486.430	2.760.722	2.642.041
Schoolgelden	483.409	2.127.596	2.021.927
Ontv. groote ziekeninrichtingen en krankzinnigengestichten	77.566	354.770	288.346
IJK van maten en gew.	44.015	180.015	200.260
Verk. en verh. van huizen	185.529	900.571	873.325
Ontv. waterleidingen	290.218	438.051	225.540
Bakengelden	288.676	1.255.479	1.140.632
Loodsgelden	267.769	1.333.131	1.121.356
Diversen	176.989	1.912.242	3.446.607
Totaal	2.810.023	14.651.202	15.372.770
Totaal generaal	53.887.539	256.073.956	269.267.870

1) Teruggegeven belastinggelden.

	Jaar 1927	Personeel 1928	P.K. p. man 1927	P.K. p. man 1928
Machiefabrieken, enz.	19.398	37.187	1.92	1.92
IJzer- en staalgiete-rijen en émailleerfabrieken	6.000	10.451	1.75	1.75
	1925	6.719	11.040	1.64
	1926	6.817	11.787	1.72
	1927	7.365	12.760	1.73

De getallen voor de gieterijen liggen dus dichter bij die voor de machiefabrieken. De conclusie blijft onveranderd, nl. dat de vermogens per werkmán laag zijn ten opzichte bijv. der Amerikaasche cijfers (daar is het beschikbare vermogen per werkmán ca. 4 PK.) en dat van sterke stijging in de vermeldde jaren nog niet veel blijkt.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Mei 1929		Mei 1928	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	57.840	3.620.595.000	56.157	3.376.096.000
waarvan door de H-bank plaatselijk	44.289	3.244.844.000	43.137	3.031.610.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	1.716	11.740.000	2.018	12.814.000

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN. GELDKOERSEN.

OPEN MARKT.

	1929				1928	1927	1914
	31 Aug.	26/31 Aug.	19/24 Aug.	12/17 Aug.	27 Aug./1 Sept.	29 Aug./3 Sept.	20/24 Jul.
Amsterdam Partic.disc.	5 ¹ / ₈ -5 ¹ / ₁₆	5 ¹ / ₈ -5 ¹ / ₁₆	4 ¹ / ₁₆ -5 ¹ / ₁₆	4 ¹ / ₂ -5	4 ¹ / ₈ -3 ¹ / ₁₆	3 ⁷ / ₁₆ -1 ¹ / ₂	3 ¹ / ₈ -3 ¹ / ₁₆
Prolong.	5 ¹ / ₄ ¹	5-1 ¹ / ₂	4 ¹ / ₁₆ -5 ¹ / ₁₆	4-3 ¹ / ₄	3 ³ / ₄ -4	3 ³ / ₄ -4	3 ¹ / ₄ -3 ¹ / ₁₆
Londen Daggeld	4-1 ¹ / ₂	4-5	3 ¹ / ₂ -5 ¹ / ₂	3 ¹ / ₂ -4 ¹ / ₂	3-4 ¹ / ₂	3-4 ¹ / ₂	1 ¹ / ₄ -2
Partic.disc.	5 ¹⁵ / ₃₂ -1 ¹ / ₂	5 ¹⁵ / ₃₂ -1 ¹ / ₂	5 ¹⁵ / ₃₂ -1 ¹ / ₂	5 ¹⁵ / ₃₂ -1 ¹ / ₂	4 ¹ / ₄ -5 ¹ / ₁₆	4 ¹ / ₁₆	2 ¹ / ₄ -3 ¹ / ₄
Berlijn Daggeld	8 ¹ / ₂ -10	4 ¹ / ₂ -10	4 ¹ / ₂ -9	6-8 ¹ / ₄	5 ¹ / ₄ -9 ¹ / ₂	4 ³ / ₈ -9	—
Partic.disc.	—	7 ¹ / ₄	7 ¹ / ₈	7 ¹ / ₄	6 ¹ / ₈ -3 ¹ / ₄	5 ⁷ / ₈ -6	—
New York Partic.disc.	9-1 ¹ / ₄	7-9 ¹ / ₄	6-7 ¹ / ₄	6-8 ¹ / ₄	7-8 ¹ / ₄	3 ¹ / ₂ -3 ¹ / ₄	1 ¹ / ₄ -2 ¹ / ₁₆

1) Koers van 30 Aug.

2) Koers van 30 Aug. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia *)
27 Aug. 1929	2.49 ¹ / ₁₆	12.09 ¹ / ₂	59.42	9.76 ¹ / ₂	34.70	99%
28 „ 1929	2.49 ¹ / ₈	12.10 ¹ / ₈	59.45	9.77	34.71 ¹ / ₂	99%
29 „ 1929	2.49 ¹ / ₁₆	12.09 ¹ / ₈	59.42	9.77	34.70 ¹ / ₂	99%
30 „ 1929	2.49 ¹ / ₁₆	12.09 ¹ / ₈	59.41	9.76 ¹ / ₂	34.70	99%
31 „ 1929	—	—	—	—	—	—
2 Sept. 1929	2.49 ¹ / ₁₆	12.10 ¹ / ₈	59.41	9.76 ¹ / ₂	34.70 ¹ / ₂	99%
Laagsted.w.1)	2.49 ¹ / ₁₆	12.09 ¹ / ₈	59.37	9.76	34.68	99%
Hoogsted.w.1)	2.49 ¹ / ₈	12.10 ¹ / ₈	59.46	9.79	34.73	100
26 Aug. 1929	2.49 ¹ / ₁₆	12.09 ¹ / ₈	59.41	9.76 ¹ / ₂	34.70	99%
19 „ 1929	2.49 ¹ / ₁₆	12.10 ¹ / ₈	59.45	9.77 ¹ / ₂	34.71	99%
Muntpariteit	2.48 ³ / ₄	12.10%	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag *)	Boekarest *)	Milaan **)	Madrid **)
27 Aug. 1929	48.03 ¹ / ₂	35.17 ¹ / ₂	7.38 ¹ / ₂	1.48	13.04 ¹ / ₂	36.68
28 „ 1929	48.05	35.17 ¹ / ₂	7.38	1.48	13.05 ¹ / ₂	36.71
29 „ 1929	48.04	35.17 ¹ / ₂	7.38	1.47 ¹ / ₂	13.05	36.72
30 „ 1929	48.02 ¹ / ₂	35.17 ¹ / ₂	7.38	1.48	13.04 ¹ / ₂	36.77
31 „ 1929	—	—	—	—	—	—
2 Sept. 1929	48.04 ¹ / ₂	35.17 ¹ / ₂	7.38 ¹ / ₂	1.48 ¹ / ₂	13.06	36.76
Laagsted.w.1)	48.—	35.10	7.36	1.45	13.02	36.60
Hoogsted.w.1)	48.07	35.20	7.41	1.51	13.08	36.82 ¹ / ₂
26 Aug. 1929	48.04	35.17 ¹ / ₂	7.38 ¹ / ₂	1.48	13.05	36.71
19 „ 1929	48.01 ¹ / ₂	35.17 ¹ / ₂	7.39	1.47 ¹ / ₂	13.05	36.66 ¹ / ₂
Muntpariteit	48.—	35.—	7.38	1.48	13.09	36.52 ¹ / ₂

Table with columns: Data, Stock-holm, Kopen-hagen, Oslo, Hel-sing-fors, Buenos-Aires, Mon-treal. Rows include dates from Aug 1929 to Sept 1928.

* Notering te Amsterdam. ** Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. 2) Wettelijk gestabilliseerd tusschen 7.53% en 7.21%.

Laatst bekende noteringen te Amsterdam en Rotterdam op 2 September 1929 voor telegrafische uitbetaling op:

Table with columns: Gulden per, Pari, Koers, Bank-disconto. Rows categorized by Europa, Amerika, Azië, Afrika, Australië.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable). Table with columns: Data, Londen, Parijs, Berlijn, Amsterdam. Rows include dates from Aug 1929 to Sept 1928.

KOERSEN TE LONDEN. Table with columns: Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 17 Aug. 1929, 24 Aug. 1929, 26/31 Aug. '29, 31 Aug. 1929. Rows include various international locations.

ZILVERPRIJS and GOUDPRIJS. Table with columns: Londen, N. York, Londen. Rows include dates from Aug 1929 to Sept 1928.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS. Table with columns: Vorderingen, 23 Aug. 1929, 30 Aug. 1929. Rows include Saldo bij de Ned. Bank, Voorschot op ultimo Juni 1929, etc.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD. Table with columns: 24 Aug. 1929, 31 Aug. 1929. Rows include Vorderingen, Verplichtingen, Saldo bij 's Rijks kas, etc.

1) Goudpeso. 2) Mitreis Goud. *) Not. te A'dam. Ov. not. part. opg. §) Belga = 5 frank.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 2 September 1929.

		Activa.			
Binnenl. Wis-	Hfdbk. f	58.827.345,95			
sels, Prom.,	Bijbkn. ,,	724.857,50			
enz. in disc.	Ag. sch. ,,	10.819.235,26	f	70.371.438,71	
Papier o. h.	Buitenl. in disconto				
Idem eigen portef.	f	168.500.082,—			
Af: Verkocht maar voor					
de bk. nog niet afgel.					168.500.082,—
Beleeningen					
incl. vrsch.	Hfdbk. f	78.433.581,37			
in rek.-crt.	Bijbkn. ,,	10.691.644,57			
op onderp.	Ag. sch. ,,	47.772.450,51			
	f	136.897.676,45			
Op Effecten	f	127.540.170,31			
Op Goederen en Spec.		9.357.506,14			136.897.676,45
Voorschotten a. h. Rijk					10.693.442,94
Munt en Muntmateriaal					
Munt, Goud	f	65.712.500,—			
Muntmat., Goud		377.441.997,71			
	f	443.154.497,71			
Munt, Zilver, enz.		19.721.869,72			
Muntmat., Zilver					462.876.167,43 ¹⁾
Belegging $\frac{1}{8}$ kapitaal, reserves en pensioenfonds					25.296.727,38
Gebouwen en Meub. der Bank					5.200.000,—
Diverse rekeningen					34.858.258,91
	f	914.693.793,82			
		Passiva.			
Kapitaal	f	20.000.000,—			
Reservefonds		7.106.550,55			
Bijzondere reserve		8.000.000,—			
Pensioenfonds		6.251.150,63			
Bankbiljetten in omloop		844.296.140,—			
Bankassigatiën in omloop		374.425,14			
Rek.-Cour. f Het Rijk					
saldo's: Anderen	f	19.988.279,71			19.988.279,71
Diverse rekeningen					8.677.247,79
	f	914.693.793,82			
Beschikbaar metaalsaldo	f	116.527.998,34			
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.					291.319.995,—
¹⁾ Waarvan in het buitenland f 23.890.447,18.					

Voorname posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeisch. schulden	Beschikk. Metaal-saldo ¹⁾	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
2 Sept. '29	65.713	377.442	844.296	20.363	116.528	53½
26 Aug. '29	65.722	377.442	800.560	13.006	138.604	57
19 " '29	65.729	377.442	802.515	15.711	136.635	57½
12 " '29	65.732	377.442	807.821	12.980	135.341	56
5 " '29	65.742	382.168	827.361	28.633	125.901	55
29 Juli '29	65.745	383.668	811.999	15.395	139.049	57
3 Sept. '28	67.408	367.521	831.844	34.975	283.530	53
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtsreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
2 Sept. 1929	70.371	16.000	136.898	168.500	34.858
26 Aug. 1929	68.481	17.000	93.704	153.753	37.415
19 " 1929	77.395	21.000	107.114	146.191	36.968
12 " 1929	76.305	17.000	120.039	135.545	28.481
5 " 1929	89.798	30.000	92.796	178.720	29.947
29 Juli 1929	62.981	—	97.058	177.722	28.911
3 Sept. 1928	55.365	9.000	130.572	192.690	34.986
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Sedert den bankstaat van 14 Jan. '29 weder op de basis van $\frac{2}{8}$ metaaldekking. ²⁾ Sluippost activa.

CURAÇOSCHE BANK.

Voorname posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Disconto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen ¹⁾	Diverse rekeningen ²⁾
1 Juli 1929	3.636	6.212	51	322	3.222	506
1 Juni 1929	3.300	6.234	56	250	3.319	178
1 Mei 1929	3.093	6.108	57	275	3.338	140
1 April 1929	2.908	5.730	118	215	3.170	166
1 Maart 1929	2.824	5.440	151	100	2.682	205
1 Februari 1929	2.863	5.239	152	35	2.824	119
1 Juli 1928	2.308	4.164	164	36	2.365	234

¹⁾ Sluip. der activa. ²⁾ Sluip. der passiva.

JAVASCHE BANK.

Voorname posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeisch. schulden	Beschikk. metaal-saldo
31 Aug. 1929	172.000		305.700	69.600	21.880
24 " 1929	171.900		304.400	73.300	20.820
17 " 1929	171.300		308.100	68.500	20.660
3 Aug. 1929	148.022	23.817	304.682	66.280	23.454
27 Juli 1929	147.122	21.862	301.951	52.188	28.328
20 " 1929	148.139	20.869	305.066	49.224	27.292
13 " 1929	153.347	20.413	308.103	44.890	32.563
1 Sept. 1928	172.501	14.515	318.636	44.314	41.836
3 Sept. 1927	183.817	19.382	325.293	74.834	123.564
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
31 Aug. 1929		198.700		***	46
24 " 1929		204.800		***	46
17 " 1929		200.000		***	45
3 Aug. 1929	10.886	35.811	125.621	28.806	46
27 Juli 1929	10.870	36.417	112.736	26.144	45
20 " 1929	10.643	27.120	117.395	32.025	48
13 " 1929	10.832	27.006	112.432	30.798	49
1 Sept. 1928	13.358	27.071	91.556	47.145	52
3 Sept. 1927	13.015	26.441	115.046	45.078	51
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa. ²⁾ Basis $\frac{2}{8}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voorname posten in duizenden ponden sterling. ¹⁾

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
28 Aug. 1929	137.634	364.045	32.318	3.753	22.266
21 " 1929	138.202	365.443	31.516	3.832	28.738
14 " 1929	140.688	370.592	28.852	5.189	25.231
7 " 1929	141.432	376.203	23.978	6.835	24.329
31 Juli 1929	142.610	371.818	29.558	9.951	24.151
24 " 1929	150.700	367.332	42.134	9.427	23.673
29 Aug. 1928	175.867		135.441		43.444
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ²⁾
			Bankers	Other Accounts		
28 Aug. '29	73.277	20.518	57.990	36.141	33.589	29 $\frac{7}{32}$
21 " '29	71.047	26.286	55.851	36.037	32.759	27 $\frac{23}{32}$
14 " '29	73.422	14.999	64.502	36.288	30.096	25 $\frac{29}{32}$
7 " '29	74.267	8.270	67.127	37.128	25.229	22 $\frac{13}{32}$
31 Juli '29	62.257	11.087	60.277	37.687	30.792	28 $\frac{1}{2}$
24 " '29	50.782	11.685	61.009	36.484	43.368	39 $\frac{23}{32}$
29 Aug. '28	29.141	19.229		95.304	60.176	52 $\frac{1}{2}$
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

¹⁾ Zie voor wijzigingen in de bankstaat de toelichting op blz. 1080 en 1081. ²⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voorname posten in miljoenen francs.

Data	Goud ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a. d. Staat
23 Aug. '29	38.804	45	7.247	26.929	18.585	2.367	3.200
16 " '29	38.476	45	7.264	26.078	18.568	2.440	3.200
9 " '29	38.472	45	7.284	27.074	18.555	2.443	3.200
2 " '29	38.110	122	7.302	26.659	18.544	2.403	3.200
24 Aug. '28	30.362	732	14.064	20.495	17.188	2.001	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
23 Aug. '29	5.612	1.412	64.354	5.659	6.960	6.652
16 " '29	5.612	2.069	64.692	7.085	6.825	5.568
9 " '29	5.612	1.458	65.017	6.824	6.573	6.290
2 " '29	5.769	1.727	65.679	6.263	6.483	5.935
24 Aug. '28	5.930	1.203	60.317	7.981	2.438	6.971
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. ²⁾ Sluippost activa.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten in millioenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit-entl. circ. banken 1)	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
23 Aug. 1929	2.177,0	149,8	312,2	2.020,4	43,7
15 " 1929	2.150,3	149,8	302,7	2.157,3	85,8
7 " 1929	2.148,3	149,8	330,7	2.413,6	43,8
31 Juli 1929	2.148,3	149,8	333,9	2.621,2	109,1
23 " 1929	2.085,3	142,9	340,8	2.130,8	53,2
23 Aug. 1928	2.240,9	85,6	211,4	1.972,3	27,1
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
23 Aug. 1929	92,7	548,2	4.153,1	444,8	344,3
15 " 1929	92,7	545,7	4.291,7	452,7	343,4
7 " 1929	92,7	557,9	4.472,1	490,4	338,8
31 Juli 1929	92,9	518,5	4.725,5	515,9	338,3
23 " 1929	92,9	540,2	4.091,1	550,9	329,8
23 Aug. 1928	93,8	561,0	3.969,6	632,0	236,5
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	94,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 23, 15, 7 Aug., 31, 23 Juli '29, 23 Aug. '28, resp. 48; 33; 38; 8,5; 37; 60 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in millioenen Belgas.

Data 1929	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. ald. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
29 Aug.	1014	566	44	797	47	348	2.624	32	126
22 "	1013	529	44	790	41	347	2.603	34	94
14 "	1012	507	44	794	44	346	2.634	18	63
8 "	1013	486	44	803	47	346	2.618	30	60
1 "	1012	474	44	805	60	344	2.629	35	46
30 Aug. 1)	805	496	44	563	62	381	2.224	31	67

1) 1928.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in millioenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
14 Aug. '29	2.938,4	1.629,3	190,4	1.028,0	117,9
7 " '29	2.940,0	1.557,0	183,3	1.064,1	79,2
31 Juli '29	2.924,1	1.553,1	185,4	1.075,7	74,6
24 " '29	2.943,7	1.593,8	182,0	1.064,0	68,8
17 " '29	2.929,6	1.574,0	168,1	1.083,7	67,6
10 " '29	2.901,8	1.521,8	160,2	1.153,0	66,0
15 Aug. '28	2.612,6	1.189,0	150,7	1.002,5	189,9

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
14 Aug. '29	154,3	1.815,4	2.376,1	166,1	70,7	74,6
7 " '29	157,6	1.811,0	2.377,3	165,0	70,2	74,6
31 Juli '29	147,3	1.779,4	2.397,6	161,6	70,0	74,4
24 " '29	145,7	1.780,4	2.402,1	161,4	70,3	74,7
17 " '29	153,1	1.801,2	2.394,0	161,5	69,8	73,8
10 " '29	136,1	1.833,0	2.359,7	158,8	69,2	73,0
15 Aug. '28	206,4	1.638,6	2.323,5	144,7	65,9	69,7

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opesbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in millioenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Belegingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan tme deposits
7 Aug. '29	770	17.051	5.541	1.675	20.004	6.712
31 Juli '29	767	17.058	5.549	1.707	20.193	6.712
24 " '29	771	16.970	5.490	1.710	19.908	6.671
17 " '29	790	16.892	5.518	1.699	20.019	6.648
10 " '29	850	16.906	5.528	1.677	19.978	6.654
8 Aug. '28	636	15.803	6.460	1.657	19.970	6.898

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

3 September 1929.

De graanmarkt heeft gedurende het grootste gedeelte der week dezelfde stemming behouden, welke haar nu reeds eenigen tijd had gekenmerkt. Dat wil dus zeggen, dat zaken slechts moeilijk tot stand kwamen en dat de markt sterk onder den indruk stond van goede Europeesche oogsten. Telkens weder kwamen er uit Frankrijk berichten omtrent de ruime opbrengst van den tarweoogst. Weliswaar bedroeg de officieele oogstraming slechts 39 miljoen quarters, hetgeen veel minder was dan de ongeveer 45 miljoen, waarvan in particuliere schattingen sprake was, doch men nam aan, dat dit officieele cijfer te laag was, omdat het gebaseerd was op eenigszins verouderde gegevens, terwijl eerst na dien tijd was gebleken, dat ook in het Noorden van Frankrijk de opbrengst veel beter was dan men tot nog toe had gedacht. In ieder geval trad Frankrijk deze week niet als koper van tarwe op en hetzelfde gold voor Italië, waar inlandsche tarwe dringend aangeboden bleef tot prijzen, die aanzienlijk lager waren dan die van buitenlandse tarwe plus invoerrechten. Ook Duitschland deed zeer weinig inkoop en in Engeland bleef de vraag eveneens beperkt, zoodat daar dagen voorkwamen met zeer kleinen omzet. Uit Argentinië werd regen gemeld, terwijl verdere neerslag voorspeld werd en in de eerste helft der week veroorzaakte dat nog eenige prijsverlaging aan de Argentijnsche termijnmarkt. Ook te Chicago en Winnipeg bleef de stemming aanvankelijk vrij flauw met eenige prijsdaling, waardoor de prijzen te Chicago nog iets lager kwamen dan de laagste noteringen, die in Argentinië tot nog toe waren voorgekomen, terwijl te Winnipeg de prijzen slechts weinig daarboven bleven. Het sterke aanbod van nieuwe tarwe was intusschen in de Vereenigde Staten wel iets afgenomen, doch het buitengewoon groote cijfer van den zichtbaren wereldvoorraad per 1 Augustus bleef toch een druk op de markt uitoefenen. Daarbij waren de oogsterichten uit Canada wel beter, in dien zin, dat uit verschillende gedeelten der Prairie-Provincies een beter beschoot gemeld werd dan men eigenlijk wel verwacht had. De groote overschotten, welke er in Canada, de Vereenigde Staten en Argentinië van de vorige oogsten zijn overgebleven, deden hun invloed weder terdege gelden, en eveneens was dat het geval met de goede opbrengsten in Europa. Uit Duitschland wordt bericht, dat de nieuwe rogge en tarwe daar onder buitengewoon gunstige weersomstandigheden worden of zijn binnengehaald en het aanbod uit den nieuwen oogst was ruim, zoodat ook in de ontwikkeling van den binnenlandschen Duitschen toestand geen aanleiding lag tot vermeerdering der inkoop van buitenlandse tarwe. Gedurende de laatste dagen der week echter is een verandering ingetreden, die ditmaal uitgaan is van Argentinië. Daar is namelijk van den voorspelden regen niets gekomen, hetgeen op 29 Augustus tot een sterk prijsherstel aan de Argentijnsche termijnmarkten leidde en ook te Chicago en te Winnipeg eenige verbetering tengevolge had. Zelfs kwamen er uit Argentinië berichten over vorst en op 31 Augustus (de Argentijnsche markten waren op den 30sten gesloten), ging de prijsstijging te Buenos Aires en Rosario voort. Ook in Noord-Amerika was dat het geval, doch speciaal te Winnipeg was de verhooging niet van grooten omvang wegens beperkte Europeesche vraag en particuliere oogstramingen, welke weer vrij wat hooger waren dan eenigen tijd geleden. Men spreekt nu in Canada weer van een opbrengst in de Prairie-Provincies van meer dan 300 miljoen bushels. Op 2 September waren de Noord-Amerikaansche markten gesloten, doch op 31 Augustus viel te Chicago tegenover een week tevoren een prijsstijging te constateeren van ongeveer 2 dollarcenten per 60 lbs. Te Winnipeg echter was de prijsdaling van het begin der week ook op 31 Augustus niet geheel overwonnen, zoodat October daar nog 1 dollarcent lager, doch December en Mei ongeveer ¼ dollarcent hooger, sloten. De Argentijnsche termijnmarkten waren op 2 September nog weer iets hooger en sloten 25 à 45 centavos per 100 KG. hooger dan een week tevoren.

In Europa heeft men niet dadelijk met groote inkoop gereageerd op de prijsstijging, doch indien werkelijk de ongunstige Argentijnsche weerberichten voortgaan, is een verbetering der tarweprijzen wel waarschijnlijk. Intusschen wijzen de in deze week gepubliceerde officieele Argentijnsche cijfers niet op een zoo groote vermindering in den uitzaai in vergelijking met het vorige jaar als den laatsten tijd wel vermeld was. Die vermindering namelijk bedraagt volgens deze cijfers niet meer dan ongeveer 8 pCt., terwijl den laatsten tijd herhaaldelijk gesproken was van een af-

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	25/31 Aug. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	25/31 Aug. 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1929	1928
Tarwe	26.160	1.195.666	1.478.311	—	83.446	48.675	1.279.112	1.526.986
Rogge	900	145.707	139.851	—	400	—	146.107	139.851
Boekweit	580	14.956	13.001	—	430	—	15.386	13.001
Maïs	18.120	518.478	678.954	1.825	134.077	147.068	652.555	826.022
Gerst	3.392	289.141	234.562	—	3.137	4.203	292.278	238.765
Haver	158	135.299	133.593	—	2.746	383	138.045	133.976
Lijnzaad	367	106.411	126.491	—	232.706	258.253	339.117	384.744
Lijnkoek	4.410	160.858	129.894	—	250	1.184	161.108	131.078
Tarwemeel	2.566	59.300	71.482	—	19.077	25.211	78.377	96.693
Andere meelsoorten	598	12.428	9.813	—	—	—	12.428	9.813

name tegenover het vorige jaar van 15 pCt.

Voor rogge heeft de markt in Duitschland eerst eenigszins gereageerd op berichten omtrent een semi-officieele steunactie van de Duitsche markt voor inlandsche rogge. Spoedig daarop zijn echter weder aanzienlijke prijsdalingen aan de Berlijnsche termijnmarkten gevolgd en Duitsche rogge bleef dringend aangeboden. De betere overzeese markten hebben echter op 2 September een vastere stemming teweeg geroepen. Zaken in overzeese rogge naar West-Europā waren echter in de afgelopen week weder van zeer weinig beteekenis nu hier nieuwe inlandsche rogge in ruime mate wordt aangeboden. De 15.000 quarters, welke deze week uit Noord-Amerika werden afgeladen, waren geheel voor Scandinavië bestemd. Aanbiedingen van Duitsche rogge naar naburige landen ontmoeten evenmin veel belangstelling.

Maïs is in de eerste helft dezer week flauw gebleven en nog weder tot telkens lagere prijzen werd Plata-maïs in stoomende booten en ook op aflading in September en October naar West-Europa verhandeld. Blijkbaar deed de buitengewoon groote maïsopbrengst van Roemenië, Bulgarije, Zuid-Slavië en Hongarije daarbij haar invloed gelden, welke de Argentijnsche verschepers ertoe bracht om te streven naar uitbreiding van den verkoop vóór de verschepingen van Donaumaïs zouden aanvangen. In verband met het mooie weder in Roemenië verwacht men daar, dat de maïs er slechts een gering vochtgehalte zal hebben en indien verder niet veel regen mocht vallen, zouden de verschepingen reeds in het einde van October kunnen aanvangen. In verband met de groote hoeveelheden, welke uit Zuid-Oostelijk Europa verwacht kunnen worden, zijn ook voor deze soort de prijzen in het eerste gedeelte der week verder gedaald. De kooplust daarvoor in West-Europa nam echter toe en de omzet in Donaumaïs is dan ook deze week naar Nederland, Duitschland en België vrij wat grooter geweest dan te voren. Voor Platamaïs was vooral in Nederland de markt voor spoedige posities zeer gedrukt wegens de groote aanvoeren te Rotterdam, welke de behoefte overtroffen. Ver beneden de prijzen, waartoe latere Platamaïs kon worden gekocht, was aangekomen Platamaïs steeds te Rotterdam te koop. Zuid-Afrikaansche maïs werd eveneens goedkoop aangeboden, doch de verschepingen zijn, in tegenstelling met de verwachting, deze week uit Zuid-Afrika slechts klein geweest en zaken worden zeer weinig gerapporteerd. Tenslotte is ook voor maïs een verbetering ingetreden, welke op 31 Augustus duidelijk bemerkbaar werd. In navolging van tarwe is op dien datum aan de Argentijnsche termijnmarkten een niet onbe-

langrijke verbetering ingetreden. Ook Engeland was vaster. Daar werden op 30 en 31 Augustus reeds betere prijzen voor Platamaïs betaald en op 2 September ontwikkelde zich ook in Nederland een levendiger vraag voor aangekomen Platamaïs, waarvoor aanzienlijk hoogere prijzen werden betaald. Het is de vraag of deze verbetering der markt te handhaven zal zijn, want eigenlijk is voor maïs geen verandering ingetreden in de factoren, die de markt beheerschen. Een reactie op den flauwen prijsloop van den laatsten tijd zou echter zeer goed mogelijk zijn, terwijl er reeds sedert eenige weken op het Europeesche vasteland zoo weinig maïs gekocht is, dat bij een iets vastere stemming een verbetering der vraag voor de hand zou liggen. Intusschen blijven de verschepingen uit Argentinië groot en de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheid maïs is deze week weder toegenomen.

Voor gerst staat de markt bij voortdurende sterk onder den indruk van den buitengewoon goed geslaagden Roemeenschen oogst. Roemeensche gerst wordt dagelijks dringend aangeboden en de verschepingen van gerst uit Roemenië hebben deze week reeds een aanzienlijke vermeerdering ondergaan. Zaken waren slechts tot dalende prijzen mogelijk en ofschoon men zich in Duitschland wel voor gerst interesseert, kwamen de zaken slechts moeilijk tot stand, omdat nog steeds gedacht werd aan de mogelijkheid van verdere prijsdaling. Naast het overvloedige Roemeensche aanbod was ook Noord-Amerika aanvankelijk voor voergerst flauw, weder ten gevolge van den grooten Roemeenschen oogst. Tot dalende prijzen werden in voergerst uit de Vereenigde Staten naar Nederland wel zaken gedaan en nu en dan ook naar Duitschland. De omzet was echter niet groot en speciaal in Nederland was voor aangekomen partijen de markt zeer gedrukt. Intusschen bestond hier voor voergerst uit de Vereenigde Staten, te leveren in de najaarsmaanden, tot de verlaagde prijzen wel goede kooplust, tot tenslotte, evenals voor andere graansoorten in Noord-Amerika, ook voor gerst de markt verbeterde met vrij sterke verhooging der prijzen. Roemenië heeft daarop echter nauwelijks met een prijsverhoging gereageerd, maar ondanks de vastere Amerikaanse markten kwamen op 2 September slechts zeer weinig zaken in Donau Gerst naar Duitschland tot stand. In Nederland wordt Donaugerst tegenwoordig slechts bij uitzondering gekocht en ook in Engeland, waar men onlangs Donaugerst kocht, werden daarin deze week slechts zeer weinig zaken gerapporteerd. Wel echter was dit in Engeland het geval voor Noord-Afrikaansche en Noord-Amerikaansche gerst. Aan de termijnmarkt te Winnipeg sloot

N.V.
INDUSTRIEELLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM LONDEN BERLIJN PARIJS KOPENHAGEN
MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 25.000.000.— VOLGESTORT CEPLAATST EN RESERVES f 13.400.000.—

Financiering van den afzet van industriele producten.

gerst op 31 Augustus na eenig prijsherstel voor October $\frac{1}{2}$ dollarcant per 48 lbs. lager doch voor December $\frac{1}{2}$ hooger dan op den 26sten.

Haver was ook deze week weder, zoowel van Noord-Amerika als van Argentinië, te duur in vergelijking met de prijzen, waartoe voortdurend haver uit Noord-Duitschland wordt aangeboden. De Deutsche haverogst is blijkbaar zeer overvloedig en zelfs wordt uit Rostock bericht, dat de aanvoer van haver daar zoo groot is, dat het spoor het vervoer daarvan naar die haven voorloopig heeft stopgezet. Haver uit Noord-Duitschland, ter verschepping in de herfstmaanden, werd in het eerste gedeelte der week weder lager aangeboden, ofschoon toch geregeld groote hoeveelheden naar de naburige landen werden verhandeld. Nederland nam aan die zaken weder een zeer levendig aandeel. Vooral op September aflading was het aanbod buitengewoon dringend. In de laatste dagen zijn echter ook voor Deutsche haver de prijzen vrij wat verhoogd, doch ook op het verhoogde prijspeil bleek in Nederland de belangstelling niet verdwenen te zijn en op 2 September kwamen naar Rotterdam toch nog weder vrij belangrijke zaken uit Mecklenburg, Pommeren en Koningsbergen, op aflading gedurende het geheele najaar, tot stand.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren zeer kalm gestemd met geringe fluctuaties.

De termijnmarkt te New York was over het algemeen goed prijshoudend, tengevolge van terughoudendheid van de zijde der verkoopers van effectieve suiker, welke uit den aard der zaak goeds verwachten van het Centrale Verkoopbureau op Cuba. Daartegenover stonden echter een record aantal aanbiedingen van September termijncontracten en liquidaties daarvan. De slotnoteeringen luiden: Spot Centr. 3.83; Sept. 2.06/7; Dec. 2.17; Mrt. 2.23; Mei 2.29; Juli 2.36. Aan het einde der vorige week werden nog 30.000 tons Cubasuiker Oct./Nov. afscheep tot $2\frac{1}{16}$ d.c. c. & fr. New York gekocht.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen in de afgelopen week 47.000 tons; de versmeltingen 60.000 tons tegen 60.000 tons in 1928 en de voorraden 606.000 tons tegen 385.791 tons.

De laatste Cuba-statistiek luidt als volgt:

	1929 Ton	1928 Ton	1927 Ton
Cubaproductie	5.156.315	4.037.833	4.508.521
Consumptie	99.120	80.239	95.521
Weekontv. afscheephavens .	31.828	43.051	39.813
Totaal sedert 1 Jan.	4.447.511	3.278.986	3.745.795
Weekexport	108.021	76.187	79.769
Totale export sedert 1 Jan.	3.642.148	2.414.563	2.923.584
Voorraad afscheephavens .	792.323	864.423	822.211
Voorraad Binnenland	622.724	679.654	680.471

F. O. Licht heeft geen nieuwe raming gepubliceerd voor het bietareaal van Europa, aangezien de wijzigingen in vergelijking met de vorige raming te klein zouden zijn. De totalen blijven dus alsnog:

	1929/30 Raming	1928/29 Areaal
Europa zonder Rusland	1.866.000	1.875.554
Rusland	784.000	769.000
Totaal Europa	2.650.000	2.644.554

Betreffende het weder in Augustus meldt Licht, dat — met uitzondering van Silezië — men in Duitschland algemeen naar meer neerslag verlangt. De stand der bietvelden is weliswaar nog goed, doch nogal ten achter wegens de langdurige droogte, waarvan men op lichte gronden reeds den nadeeligen invloed begint te ondervinden. Hetzelfde geldt vrijwel voor de overige landen van Europa — vooral voor Frankrijk — met uitzondering echter van Nederland, België, Denemarken en Zweden, waar de oogsten, wegens voldoende regens, er goed voor staan. Ook in Rusland schijnt het weder — voor zoover de gegevens betrouwbaar zijn — gunstig te zijn geweest in Augustus.

De Europeesche bietoogst wordt door Mikusch als volgt geraamd:

	1929 Ton	1928 Ton
Duitschland	1.875.000	1.830.000
Tsjecho-Slowakije	1.030.000	1.050.000
Frankrijk	975.000	890.000
Polen	800.000	740.000
Europa zonder Rusland	7.095.000	6.957.000
Europa met Rusland	8.575.000	8.337.000

De termijnmarkt te Londen bleef zoo goed als zonder enige prijsschommelingen. De slotnoteeringen zijn onveranderd bij die der vorige week of een fractie beter. De Engelsche Raffinadeurs verlaagden hunne prijzen met 3 d. tot 9 d., naar gelang van de soort.

De Suikermarkt op Java was vast gestemd zonder dat er veel omging. De noteeringen liepen wat op en waren: f 12 $\frac{1}{2}$ voor Sup. ready en Aug./Sept. levering en f 12 $\frac{1}{4}$ voor Oct.

Op 15 Augustus bedroeg het rendement van 150 fabrieken 1.8 pCt. minder dan verleden jaar.

Hier te lande was de termijnmarkt zeer stil, er gingen slechts 47 contracten om.

Het slot luidt ongeveer als volgt voor resp. verkoopers en koopers:

Aug. f 13/12 $\frac{1}{2}$; Dec. f 13 $\frac{1}{8}$ /12 $\frac{1}{8}$; Mrt. f 13 $\frac{1}{2}$ /13 $\frac{1}{4}$; Mei f 13 $\frac{1}{4}$ /13 $\frac{1}{2}$.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.

Manchester, d.d. 21 Augustus 1929.

De Amerikaansche katoenmarkt bleef tot jl. Zaterdag vrij vast met een geringe neiging tot lagere prijzen. New-York steeg dien dag echter tengevolge van minder gunstige weerberichten, speciaal in Texas. Die markt was ook om dezelfde redenen op Maandag vaster, toen er verder aanzienlijke prijsstijgingen plaats hadden. Liverpool volgde en alle maandfutures waren weer boven 10 d. per lb. Nadat New-York gisteren hooger opende, had er later weer een daling plaats, waardoor het grootste deel van de stijging weer verloren ging. Liverpool October futures noteerden op den 1sten 10.21, doch daalden op den 11den tot 9.65, terwijl zij gisteren 9.98 noteerden, en het slot van gisterenavond 10.07 bedroeg. Deze vrij groote fluctuaties houden zaken tegen, doch kunnen om dezen tijd van het jaar verwacht worden, als de markt zoo gevoelig is voor weerberichten. Ook Egyptische katoen toont neiging tot stijgen.

De aankondiging van verleden Donderdagavond, dat de vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers er mede accoord gingen om het geschil door arbitrage te beëindigen, kwam als een groote verlichting. Men is Sir Horace Wilson van het Ministerie van Landbouw veel dank verschuldigd voor de tact, waarmede hij de onderhandelingen tot een succesvol einde heeft gebracht. De Arbitrage Commissie is benoemd en begint vandaag haar werkzaamheden. Men verwacht, dat de beslissing in ongeveer tien dagen bekend gemaakt zal worden. Intusschen zijn de meeste fabrieken Maandag weer geopend. De Amerikaansche garenmarkt is bepaald flauw. Spinners van Mule- en Ringgarens, zoowel grove als medio nummers, vonden slechts een geringe vraag. Transacties waren zeer beperkt en salesmen hadden moeite om prijsstijgingen in aansluiting aan de stijging van het ruwe product door te voeren. In de fijnere nummers rapporteerden vele spinners meer vraag, doch dit was niet algemeen. Egyptische spinners maakten het weinig beter; slechts in enkele gevallen vernamen wij, dat verkoopen van flinke hoeveelheden plaats vonden. Men neemt over het algemeen een afwachtende houding aan in verband met het resultaat der onderhandelingen, waaraan boven gerefereerd wordt.

Wat de doekmarkt betreft, is de totstandkoming van grootere orders uitgebleven als gevolg van de scherpe stijging van katoenprijzen. De meeste markten toonen nog wel belangstelling, in het bijzonder Calcutta, doch het prijsidee van koopers is, in verband met de stijging van het ruwe materiaal, nog steeds zoodanig, dat zaken doen onmogelijk is. Het zal ongetwijfeld eenigen tijd kosten vóór verkoper en koper tot elkander gebracht zijn, daar laatstgenoemden eerst willen afwachten, hoe de markt zich zal ontwikkelen. Niettegenstaande dat zijn de verwachtingen voor de toekomst gunstig.

Manchester, d.d. 28 Augustus 1929.

De Amerikaansche katoenmarkt blijft nog steeds vast. De vraag is niet bijzonder groot, doch de markttoestand houdt verband met de berichten uit de katoendistricten, die niet al te gunstig luiden. Texas is dringend verlegen om veel regen, en hoewel in andere centra de toestand goed te noemen is, spreken enkele berichten van schade door de boll-weevil.

Met betrekking tot de garenmarkt is weinig te melden. Wanneer men gemeend heeft, dat na de beëindiging van het arbeidsgeschil een verbetering in den handel zou intreden, zal men teleurgesteld zijn. Koopers toonen zich zeer gereserveerd, doch men moet niet verwachten, dat de loonsverlaging enig effect van beteekenis zal hebben op

de garenprijzen. Ten slotte maakt deze loonsverlaging slechts een zeer klein gedeelte van den kostprijs van het afgewerkte product uit. Over het algemeen klagen spinners over weinig orders, hoewel fabrikanten van grove nummers in de afgelopen week succesvoller geweest zijn. Spinners van Egyptische garens verkeerden in dezelfde omstandigheden; aanvragen zijn er wel binnen gekomen, doch de geboden prijzen waren te laag, om tot zaken te leiden.

In de doekmarkt gaat meer om en aanvragen komen van alle kanten binnen. Hoewel men hier en daar tot zaken is gekomen, moest het grootste gedeelte teruggezonden worden met verzoek om betere prijzen. Het effect van de loonsverlaging op prijzen van manufacturen is door koopers overschat, doch de vooruitzichten zijn gunstiger.

Liverpoolnoteeringen Oost. koersen 20 Aug. 27 Aug.
 21 Aug. 28 Aug. T.T. op Br.-Indië $1\frac{1}{5}\frac{3}{4}$ $1\frac{1}{5}\frac{3}{4}$
 F.G.F. Sakellaridis 16,60 17,05 T.T. op Hongkong $1\frac{1}{11}\frac{1}{8}$ $1\frac{1}{11}\frac{1}{8}$
 G.F. No. 1 Oomra 6,60 6,60 T.T. op Shanghai $2\frac{1}{4}\frac{1}{8}$ $2\frac{1}{4}\frac{1}{8}$

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '29	Overeenkomstige periode	
	tot 23 Aug. '29	1928	1927
Ontvangsten Gulf-Havens.	269	113	372
" Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	25	30	34
" 't Vasteland etc.	153	147	188
" " Japan.....	13	33	30

Voorraden.
 (In duizendtallen balen).

	23 Aug. '29	Overeenkomstig tijdstip	
		1928	1927
Amerik. havens.....	548	443	1005
Binnenland.....	184	258	338
New York.....	112	34	209
New Orleans.....	39	99	193
Liverpool.....	345	393	781

KOFFIE.

In de markt kwam in de afgelopen week slechts onbeduidende verandering. De noteeringen aan de termijnamarkten wisselden af met kleine verschillen van den eenen dag op den anderen en ook de Rotterdamsche termijmarkt staat bij het afsluiten van dit Overzicht op prijzen, bijna

geheel gelijk aan die van een week geleden. Brazilië was, althans met Santos-aanbiedingen, in de laatste dagen eets iets hooger, doch de offertes van Rio zijn ongeveer $\frac{1}{6}$ a $\frac{1}{8}$ per cwt. lager. Nederlandsch-Indië zakte voor Palembang Robusta iets in, doch de andere ongewasschen soorten en ook gewasschen Robusta liepen er iets op.

Van de loco-markt valt nog altijd niets nieuws te berichten. De afzet blijft zich beperken tot het hoognoedige voor directe behoefte en het wantrouwen in de toekomst van het artikel heeft algemeen een dusdanigen omvang aangenomen, dat verbetering in de stemming voor loco voorloopig wel niet is te verwachten. De officieele noteeringen bleven onveranderd 52 ct. per $\frac{1}{2}$ KG. voor Robusta en 61 ct. voor Superior Santos.

Een telegram uit Brazilië vermeldde enkele dagen geleden, dat de limiet van de dagelijkse aanvoeren in de haven van Rio voor de laatste vijf dagen van Augustus gebracht was op 14.752 balen en voor de eerste helft van September op 10.351 balen. Enkele dagen daarna echter kwam reeds bericht, dat het dagelijksch rantsoen voor de eerste helft van September verhoogd was met 4500 balen. Hierdoor werden die aanvoeren gebracht op hetzelfde cijfer, dat voor het laatste gedeelte van Augustus had gegolden.

De temperatuur in Brazilië was in den laatsten tijd steeds belangrijk boven het vriespunt (de laagste temperatuur is geweest 11° Celsius) met regen in verschillende districten en mooi weder in andere. De kans op vorst schijnt, nu het warme weder aldaar in aantocht is, thans voor Brazilië wel als verdwenen te kunnen worden beschouwd en daarmee is de mogelijkheid, dat voor het volgend seizoen weder gerekend moet worden op minstens een middelmatigen oogst en wellicht op meer dan dat, zeer groot geworden. Aangezien de overige koffie-produceerende landen in het vorige seizoen een oogst geleverd hebben, omgerekend in balen van 60 KG., van ongeveer 10 miljoen balen en de opbrengst van deze landen steeds regelmatig in de consumptie overgaat, heeft de wereld bij een verbruik van ongeveer 25.500.000 balen, ongeveer 15.500.000 balen Braziliëkoffie nodig, aangenomen dat de opbrengst van de andere landen dit jaar niet grooter is dan 10.000.000 balen. Wat er in de toekomst van de politiek van het Braziliaansche Koffie-Instituut tot het ophouden van de prijzen terecht moet komen, wordt onder deze omstandigheden steeds twijfelachtiger, te meer daar door den geweldigen nieuwen aanplant van de laatste jaren in de verschillende Staten van Brazilië nu van jaar tot jaar vele miljoenen jonge boomen telkens beginnen vrucht te dragen.

STATISTISCH OVERZICHT

Jaargemidd.	TARWE Hard Winter No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE American No. 2 ¹⁾ loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amer. No. 2 ²⁾ -loco Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33 ⁹⁾ Bé s. g. per barrel		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijs Londen per Eng. to		
		fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	\$	o/o	Sh.	o/o	£	o/o
Jaargemidd. 1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	10,80	100,0	1,68	100,0	73/-	100,0	62,1/6		
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	17,90	165,74	1,89	112,5	86/6	118,5	58,1/-		
1927	15,22 ⁵	88,5	12,50	95,6	165,00	71,3	222,25	94,2	362,50	78,4	13,35	123,7	1,75	104,2	85/6	117,3	55,7/6		
Januari	15,22 ⁵	88,5	13,05	99,8	167,00	72,1	230,00	92,5	373,75	80,8	12,10	112,0	1,70	101,2	83/6	114,4	54,16/-		
Februari	15,05	87,5	12,70	97,1	164,50	71,1	219,25	97,9	354,75	76,7	11,25	104,2	1,26	75,0	81/6	111,0	55,17/-		
Maart	14,80	86,0	12,82 ⁵	98,1	173,00	74,8	237,50	100,6	351,50	76,0	11,00	101,9	1,22	72,6	80/-	109,6	55,2/6		
April	15,75	91,6	13,57 ⁵	103,8	172,75	74,6	258,25	109,4	373,75	80,8	10,95	101,4	1,22	72,6	74/-	101,4	54,14/-		
Mei	15,60	90,7	13,20	101,0	175,25	75,8	245,00	104,2	372,75	80,6	11,00	101,9	1,22	72,6	70/-	95,9	54,2/6		
Juni	15,10	87,8	12,05	92,2	171,50	74,1	235,75	99,9	367,75	79,5	11,10	102,8	1,22	72,6	70/-	95,9	53,19/-		
Juli	14,87 ⁵	86,5	11,45	87,6	178,50	77,1	252,50	107,0	368,25	79,6	11,05	102,3	1,22	72,6	69/-	94,5	55,5/6		
Augustus	14,70	85,5	12,15	92,9	179,50	77,5	233,25	98,8	369,50	79,9	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	54,13/-		
September	13,72 ⁵	79,8	11,45	87,6	178,75	77,2	230,50	97,7	359,00	77,6	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	55,3/-		
October	13,45	78,2	12,12 ⁵	92,7	184,75	79,8	233,25	98,8	349,75	75,6	10,65	98,6	1,22	72,6	65/-	89,0	59,1/-		
November	13,40	77,9	12,57 ⁵	96,2	201,00	86,8	246,25	104,3	348,25	75,3	10,60	98,1	1,22	72,6	65/-	89,0	60,2/-		
December	13,50	78,5	12,70	97,1	207,50	89,6	247,75	105,0	361,00	78,0	10,30	95,4	1,22	72,6	65/-	89,0	62,1/-		
1928	13,80	80,2	12,87 ⁵	98,5	226,50	97,8	243,75	103,3	361,00	78,0	10,00	92,6	1,21	72,0	65/-	89,0	61,12/-		
Januari	14,60	84,9	14,00	107,1	240,75	104,0	255,75	108,4	350,75	75,8	9,95	92,1	1,19	70,8	65/6	89,7	61,3/6		
Februari	15,30	88,9	14,97 ⁵	114,5	239,50	103,5	261,00	110,6	358,25	77,5	10,05	93,1	1,19	70,8	66/-	90,4	61,14/6		
Maart	15,30	88,9	15,47 ⁵	118,4	238,50	103,0	260,75	110,5	372,00	80,4	10,60	98,1	1,19	70,8	66/-	90,4	62,15/-		
April	14,37 ⁵	83,6	14,27 ⁵	109,2	234,00	101,0	252,50	107,0	365,25	79,0	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	63,17/-		
Mei	14,25	82,8	13,07 ⁵	100,0	246,75	106,6	241,00	102,1	359,75	77,8	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	62,18/-		
Juni	12,00	69,8	12,62 ⁵	96,6	214,75	92,8	226,75	96,1	350,75	75,8	10,05	93,1	1,21	72,0	66/-	90,4	62,10/6		
Juli	11,65	67,7	11,57 ⁵	88,5	198,75	85,9	198,25	84,0	350,75	75,8	10,00	92,6	1,21	72,0	66/-	90,4	63,8/-		
Augustus	12,27 ⁵	71,4	12,27	93,8	218,50	94,4	189,50	80,3	366,00	79,1	9,95	92,1	1,19	70,8	66/-	90,4	65,12/-		
September	12,32 ⁵	71,7	12,07 ⁵	92,4	227,25	98,2	185,50	78,6	386,25	83,5	10,20	94,4	1,18	70,2	66/-	90,4	67,18/-		
October	12,30	71,5	11,90	91,0	220,25	95,1	180,50	76,5	373,75	80,8	10,10	93,5	1,18	70,2	66/-	90,4	70,3/-		
November	12,35	71,8	12,20	93,3	231,50	100,0	194,25	82,3	365,00	78,9	10,10	93,5	1,16	69,0	66/-	90,4	75,10/6		
December	12,72 ⁵	74,0	12,65	96,7	236,00	101,9	194,75	82,5	357,25	77,2	12,90	119,4	1,11	66,1	66/6	91,1	78,1/6		
1929	12,65	73,5	12,62 ⁵	96,6	233,00	100,6	191,75	81,3	359,00	77,6	12,00	111,1	1,11	66,1	67/-	91,8	89,8/-		
Januari	12,12 ⁵	70,5	11,62 ⁵	88,9	218,00	94,1	185,25	78,5	373,25	80,7	11,05	102,3	1,11	66,1	68/-	93,2	82,17/6		
Februari	11,12 ⁵	64,1	10,57 ⁵	80,9	198,25	85,6	177,50	75,2	363,50	78,6	11,15	103,3	1,16	69,0	69/6	95,2	75,4/6		
Maart	10,87 ⁵	63,2	10,20	78,0	193,50	83,6	171,25	72,6	355,25	76,8	11,25	104,2	1,30	77,4	71/-	97,3	74,11/-		
April	12,80	74,3	11,20	85,6	218,50	94,4	191,25	81,0	415,50	89,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	72,12/6		
Mei	13,12 ⁵	76,3	10,75	82,2	202,50	87,5	182,75	77,4	452,50	97,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	73,17/-		
Juni	12,85	74,7	10,50	80,3	197,00	85,1	172,00	72,9	454,00	98,2	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	75,5/-		

¹⁾ Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. ²⁾ = Western vóór de invoer

* Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verschepping zijn thans ongeveer 92/- a 95/- per cwt. en van dito Prima ongeveer 97/- a 99/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verschepping, bedragen 69/3 a 71/6.

Van Robusta op afloading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, September-verschepping, 34½ ct.; Benkoelen Robusta, September-verschepping, 35½ ct.; Mandheling Robusta, September-verschepping, 39 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, September-verschepping, 48½ ct., alles per ½ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

Table with 5 columns: Date, Sept., Dec., Maart, Mei. Rows for 30 Aug., 26 Aug., 19 Aug., 12 Aug.

Rotterdam, 3 September 1929.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Table with 6 columns: Data, te Rio (Voorraad, Prijs), te Santos (Voorraad, Prijs), Wisselkoers te Rio op Londen. Rows for 2 Sept., 26 Aug., 19 Aug., 2 Sept. 1928.

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Table with 5 columns: Data, te Rio (Afgelooopen week, Sedert 1 Juli), te Santos (Afgelooopen week, Sedert 1 Juli). Rows for 31 Aug. 1929 and 31 Aug. 1928.

THEE.

Over de theemarkt in de afgelopen week valt slechts te vermelden, dat koopers meer belangstelling aan den dag legden, vooral voor superieure en ordinaire soorten. Lage

middensorten verloren ook thans nog iets in prijs, doch overigens kon het prijsniveau van de vorige week zich handhaven en werd soms zelfs overschreden.

Voor Java en Sumatra thee verliep de Londensche veiling beter dan die voor Ceylon-thee.

De veiling te Calcutta verliep onregelmatig met lagere prijzen voor alle sorteeringen. Niettemin konden 40.000 kisten op een totaal aanbod van 45.000 kn. koopers vinden.

Het aanbod in de e.v. veiling op 5 September te Amsterdam is veel geringer dan veertien dagen geleden, nl. nog geen 13.000 kisten.

Amsterdam, 2 September 1929.

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. De vraag naar tonnage op deze markt blijft nog steeds gering, terwijl er nog geen teekenen zijn, dat de vraag binnenkort zal toenemen. De eenige afsluiting die in de afgelopen week plaats vond betreft een boot van 25.000 qtrs. naar U.K., per eerste helft September, tegen 2/3 per qtr. zwaar graan, met de optie Antwerpen of Rotterdam, tegen 2/-. Dit kan herhaald worden; verder is de vraag beperkt tot orders naar Rotterdam per begin September tegen \$ 0.10 voor gerst, naar Antwerpen of Rotterdam tegen \$ 0.10, wellicht \$ 0.11, basis zwaar graan, optie Hamburg of Bremen tegen \$ 0.01 extra, per eind September/begin October, en naar Rotterdam per eind October/begin November voor gerst tegen wellicht \$ 0.14. Naar Denemarken en Zweden worden een of twee aanvragen gecirculeerd per September op basis van drie loshavens, doch dit zijn nog geen definitieve orders. Van de Northern range zijn nog steeds geen volle ladingen aan de markt, terwijl van de' golfhavens alleen voor Griekenland definitieve ladingen aan de markt zijn. Een boot van 30.000 qtrs. werd naar die bestemming gesloten tegen 4/3 per qtr. zwaar graan, voor tweede helft September.

Van de Noord-Pacific waren bevrachters niet bij machte voor de eerste maanden tot zaken te komen; tonnage van middelmatige grootte per eind September/October werd tevergeefs tegen 28/- aangeboden van Portland of Puget Sound naar U.K./Continent. Voor het nieuwe seizoen houden bevrachters zich aan hun basiscijfer van 27/6 Vancouver/U.K./Continent, en slaagden zij erin twee Japanische booten, elk 7200 ton, 10 pCt., per eind October/November op deze condities af te sluiten. Over 't algemeen

GROOTHANDELSPRIJZEN¹)

Large table with 11 columns: TIN, KATOEN, WOL gekamde Australische, WOL gekamde Australische/Crossbred Colonial Carded, RUBBER, SUIKER, KOFFIE, THEE, Indexcijfer v/h Centr. B. v. d. Stat., Indexcijfer van The Economist. Rows include various goods and their prices over time.

¹) De huidige officieele noteringswijze (Jan. 1928.) ²) = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteringswijze (Jan. 1929.) ³) Jaar- en maandgemiddelden afgerond op ½ pence.

zijn reeders evenwel niet bereid deze afsluitingen te herhalen.

La Plata. Deze markt was in de afgelopen week zeer ontmoedigend; slechts weinige afsluitingen kwamen tot stand met uitzondering van het einde der week, toen reeders van September booten genoodzaakt waren in de markt te komen en elk vrachtcijfer te accepteren dat aangeboden werd. Een boot van 5500 ton werd gedaan van de Bovenrivier naar U.K./Continent tegen 17/6, en een naar Barcelona tegen 20/-. Santa Fé nam een 6200 tonner op naar U.K./Continent tegen 18/6; ook werd van daar naar de Trondhjem/Stockholm Range bevracht tegen 20/6. Van Buenos Aires werd een 7000 tonner gesloten naar U.K./Continent tegen 14/6, en van Bahia Blanca een boot van 7700 ton, 10 pCt., naar Londen tegen 15/9. Van Bahia Blanca en Necochea werd een boot van maximum 7000 ton per 5/20 September bevracht naar Londen, Hull of Dunston tegen 18/9 met één en 19/9 met twee loshavens, terwijl een zeer prompte boot van maximum 7500 ton van Rosario naar New-York tegen \$ 5.— gedaan werd voor een lading lijnzaad.

Suiker van West-Indië. Van Cuba werd een 6000 tonner bevracht per midden September naar U.K./Continent tegen 18/6 en een boot van 6000/6500 ton per 16/25 September, naar Gothenburg tegen 21/-. Verdere definitieve orders naar Europa zijn er niet. Nu het Suiker Syndicaat te New-York evenwel verdere zaken heeft opgegeven en het te verwachten is, dat de Londense suikerhandelaren op f.o.b. basis zullen koopen, kunnen binnenkort weer nieuwe orders verwacht worden.

Chilispeter. De buitengewoon flauwe La Platamarkt stelde bevrachters in staat een merkbare reductie in de vrachten van Chili af te dwingen. Twee 7000 tonners (in ballast vertrekkende van de La Platarivier), resp. per 20 September/10 October en 1/31 October, werden afgesloten naar Bordeaux/Hamburg tegen 25/-, optie Noord-Spanje 26/-, Middellandsche Zee 27/-, Adriatische Zee of Alexandrië 28/- en Danzig 27/6. Meerdere booten van dezelfde grootte konden verkregen worden op dezelfde voorwaarden, doch de meeste orders zijn voor kleinere booten; voor een boot van 5300/5800 ton per 10/31 October betaalden bevrachters 28/- naar Noord-Spanje, optie Middellandsche Zee 29/-.

Lijnruimte werd vrijwel verwaarloosd; de lijnvrachten ondergingen dan ook slechts een zeer geringe verbetering. De volgende boekingen vonden plaats: 3000 ton per 25 Augustus/30 September naar Antwerpen/Rotterdam of Hamburg, tegen 20/9 (netto) met de optie Duinkerken of Delfzijl tegen 22/3; 3000 ton per 1/30 September naar Antwerpen/Rotterdam/Bremen/Hamburg, 1/2 havens, tegen 20/9 (netto), optie Duinkerken 22/3; 1000/1500 ton per 1/30 September naar Duinkerken/Antwerpen/Rotterdam/Hamburg tegen 21/6 (minus commissie) en 4000 ton per 20 September/20 October naar Bordeaux/Havre/Duinkerken/Antwerpen tegen 23/6 (minus commissie) met de optie La Pallice, St. Nazaire, Nantes, Dieppe, Calais of Gent tegen 24/6. Naar de Vereenigde Staten zijn voor de eerste maanden geen definitieve orders; de vracht blijft nominaal \$ 5.—

Oosten. Over het algemeen bleven de markten van deze richting flauw. Betrekkelijk weinig zaken werden gedaan; toch bleven de vrachten over het geheel genomen vast, tengevolge van het feit, dat er geen overvloed van tonnage is.

Van den *Donau* is de markt voor September en September/October weer levendig geweest. De vrachten bleven evenwel op hetzelfde peil, nl. 18/3 naar Antwerpen/Hamburg, met 6 d. reductie naar Antwerpen of Rotterdam. Ook is een boot van middelmatige grootte afgesloten per 21 October/11 November tegen 18/6 U.K., 17/9 Bordeaux/Hamburg, 17/3 Antwerpen of Rotterdam, en 9 d. minder naar het Bristol Kanaal.

Van de *Zwarte Zee* blijven bevrachters 15/- noteeren, basis Continent.

Middellandsche Zee. Deze markt is zeer levendig geweest, doch de vrachten ondergingen niet veel wijziging. De volgende ertsladingen werden afgesloten: Bizerta/Rotterdam 5/1½; Algiers/Newport Dock 6/6, Melilla/Duinkerken 7/-, Boucau 7/9, Almeria Pier/Barrow 7/6 en Les Falaises/Cardiff 7/4½.

Phosfaatladingen zijn in de markt van Sfax naar Ipswich en King's Lynn tegen 12/6, Bona Stolzenhagen 8/9 en Bona Hamburg of Harburg 7/6. Afgesloten werd: Sfax/Vlaardingen tegen 7/6 en naar Gent 7/9.

Van *Noord-Spanje* is weinig gedaan, doch de vrachtcijfers zijn onveranderd. Bevracht werd: Bilbao/Tyne Dock tegen 7/- tot 7/6 en naar Duinkerken tegen 6/9, Salta Caballo/

Duinkerken 7/-. De vracht naar Rotterdam bleef 6/1½.

Kolen van U.K. De vrachten naar Zuid-Amerika onderonden in het begin der afgelopen week een belangrijke stijging, maar nadat verschillende booten bevracht waren, was er een lichte inzinking te bespeuren. Nadat voor Wales/Rio 15/- betaald was, daalde deze vracht tot 14/3. Naar Buenos Aires werd afgesloten tegen 15/9 en 15/6. De vrachten naar de Middellandsche Zee waren wederom gemakkelijker. Van Zuid-Wales werd gesloten: Sundsvall 7/6, Antwerpen 4/3, Gibraltar 8/6, Barcelona 12/-, Marseille 9/9, West-Italië 8/3 en 8/9, Venetië 11/-, Port-Said 10/9, Alexandrië 11/4½, Colombo 17/- Rio 14/3, en van de Oostkust: Aarhus 6/6, Stettin 5/9, Antwerpen 4/-, Rouaan 4/9, Bordeaux 7/3, Lissabon 10/3, Algiers 9/3, Genua 10/6, Port-Said 11/6 en Alexandrië 12/-.

RIJNVAART.

Week van 25 t/m. 31 Augustus 1929.

De aanvoren van zeezijde werden beduidend minder. Scheepsruimte bleef bij matige vraag voldoende beschikbaar. De ertsvrachten bedroegen maximum f 0.70/0.80 en minimum f 0.60/0.70 per last met resp. 4 en 8 losdagen. Naar den Bovenrijn werd uitsluitend in daghuur bevracht. Deze huren varieerden tusschen maximum 3½; en minimum 3 cts. per ton. Het sleeploon werd genoteerd volgens het 35 cts. tarief. De waterstand bleef vallend. Naar den Bovenrijn werd op maximum 2.10 en naar den Benedenrijn op maximum 2.70 ad 2.80 M. afgeladen.

In de Ruhrhavens bleef de algemeene toestand ongewijzigd. Er was matige vraag; ruimte was ruimschoots voldoende. De vracht voor exportkolen bedroeg Mk. 1.40 per 1000 KG. inclusief sleeploon naar Rotterdam.

ONTVANGEN BOEKEN.

Société des Nations, Section économique et financière: Annuaire Statistique International 1928. Genève 1929.

De eerste uitgave van het *Annuaire Statistique International*, die in 1927 is gepubliceerd ter gelegenheid van de Internationale Economische Conferentie, bevat de gegevens over 1925/1926, de tweede die over 1926/1927 en de onlangs verschenen uitgave die over 1927/1928.

Dit jaarboek verschaft zeer nauwkeurige gegevens omtrent grondgebied, bevolking (geboorte, overlijden, groei der bevolking, werkloosheid, landverhuizing), veestapel, productie (granen, weefstoffen, ertsen en delstoffen, oliehoudende zaden, kunstmest, enz.), wereldhandel, naar waarde en naar gewicht, scheepvaart, zeevrachten, spoorwegen, automobielen, openbare financiën (korte inhoud der begrotingen, uittreksels uit de ontvangsten en uitgaven, staatsschulden).

De voornaamste bronnen, waaraan deze verschillende statistieken zijn ontleend, worden vermeld in de nootjes bij de tabellen. Deze bronnen dragen in de meeste gevallen een officieel karakter (nationale statistieken, statistische jaarboeken, jaarverslagen van de geneeskundige diensten, officiele volkstellingen, begrotingsstukken, enz.).

Het Institut International d'Agriculture verstrekte de landbouwstatistieken, terwijl het Bureau International du Travail, hetzij geheel hetzij gedeeltelijk, de statistieken over de schommelingen van de landverhuizing, de werkloosheid en de kleinhandelsprizen verschaft. Ten slotte werden eenige cijfers aan verschillende publicaties van de Section Economique et Financière ontleend, waarvan men een lijst aan het slot van deze uitgave aantreft.

Financieele Administratie van Gemeentewerken, door P. van Dienst, Hoofdcommies-boekhouder bij Publieke Werken te Hilversum en F. W. Jacobs, Hoofdboekhouder bij Gemeentewerken te Bussum. Alphen aan den Rijn 1929; N. Samsom.

De schrijvers geven in dit werkje een volledig overzicht van de financieele administratie van gemeentewerken. Daarbij worden behandeld de boekingen voor het geval, dat voor den dienst van gemeentewerken de bedrijfsvorm is gekozen, en tevens wordt aandacht geschonken aan de boekingen, welke noodig zijn, indien alle uitgaven en ontvangsten over gemeentebegroting en -rekening loopen.

Besproken worden o.m. het algemeen karakter van den dienst, de loonadministratie, de magazijnadministratie, de leveringen enz. door derden, de verdeling der bedrijfskosten en de boekhouding van den dienst gemeentewerken, zowel bij den bedrijfsvorm als zonder den bedrijfsvorm.